

วารสาร วิชาการ

ปีที่ 18 ฉบับที่ 2
เดือนเมษายน - มิถุนายน 2558

ISSN : 1513-0096

บทบรรณาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายประกาศให้ปีการศึกษา 2558 เป็นปีที่ “นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อจบ ป.1 ต้องอ่านออกเขียนได้ และมีมาตรการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม” วารสารวิชาการฉบับนี้จึงนำเสนอบทความ “พลิกโฉมโรงเรียน ป.1 อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี ตามแนวทางพัฒนาการทางสมอง (Brain-based Learning)” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาลมาดำเนินการสู่การปฏิบัติ โดยปรับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ตั้งแต่สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนสนใจอยากเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู หนังสือและใบงานที่กระตุ้นสมอง สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้โรงเรียนจะต้องสำรวจนักเรียนที่ยังมีปัญหาการอ่านเขียนเพื่อพัฒนาเป็นพิเศษ

วารสารวิชาการฉบับนี้ยังนำเสนอบทความเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทย” ซึ่งเป็นนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการส่งเสริมคุณธรรม และสร้างจิตสำนึกความเป็นไทยให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ และภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นไทยจากประวัติศาสตร์ชาติไทย สนองตามพระราชดำรัสสมเด็จพระนางเจ้า

สิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในเรื่องการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย

นอกจากนี้ยังมีบทความอื่น ๆ ทั้งด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการบริหาร ได้แก่ “เรื่องเล่าเส้นทางการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ: โรงเรียนแห่งความสุข” ซึ่งนำเสนอ แนวทางการพัฒนาโรงเรียนจากความเชื่อ ศรัทธา และมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ตลอดจนบทความเกี่ยวกับการบูรณาการทักษะการคิดกับการจัดการเรียนการสอนอ่านและเขียน การพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาห้องสมุด โครงการนมัสการแม่พระ และกลยุทธ์ในการฝึกนักเรียนพิชิตแชมป์โลก

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่นำเสนอจะเป็นประโยชน์กับผู้บริหารครู และบุคลากรทางการศึกษาไม่มากนักน้อย แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้า

สารบัญ

พลิโคมโรงเรียน ป.1
อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี
ตามแนวทางพัฒนาการทางสมอง
(Brain-based Learning)

2

การจัดการเรียนรู้
ประวัติศาสตร์
เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทย

16

10 กลยุทธ์
ในการฝึกนักเรียน
พิชิตแชมป์โลก

24

เรื่องเล่าเส้นทาง
การพัฒนา
โรงเรียนสุขภาวะ :
โรงเรียนแห่งความสุข

38

การบูรณาการ
ทักษะการคิดกับ
การจัดการเรียนการสอน
อ่านและเขียน :
โรงเรียนประถมศึกษาเชิงคิด
(ตอนที่ 1)

52

การพัฒนานิสัยรักการอ่าน
ของนักเรียน
โดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
และพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต
โรงเรียนจตุรมิตรวิทยาคาร

70

โครงงานมัลติมีเดีย :
วิธีการเรียนรู้ในโลกความจริง

88

**พลิกโฉมโรงเรียน ป.1
อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี
ตามแนวทางพัฒนาการทางสมอง
(Brain-based Learning)**

..... โดย นางสาวนิจสุดา อภินันท์ทากรณ์
..... ผู้อำนวยการสถาบันภาษาไทย
..... สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ประเทศไทย จัดการศึกษาอย่างเป็นระบบโรงเรียนมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน ไม่น้อยกว่าร้อยปีที่ผ่านมา มีโรงเรียนจำนวนมากที่มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง โดยเฉพาะโรงเรียนในพื้นที่ชุมชนเมือง แต่มีโรงเรียนอีกจำนวนมากในพื้นที่ชนบทห่างไกลที่ยังคงสภาพอาคารสถานที่ไม่แตกต่างจากเมื่อแรกตั้งโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนแม้จะเปลี่ยนไปตามหลักสูตรหรือสภาพสังคมและวัฒนธรรมก็ตาม ในภาพรวมแล้ว โรงเรียนส่วนมากยังจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีแบบเดิม มีสนามเด็กเล่น ห้องสมุด ห้องเรียน และครูใช้กระดานดำกับชอล์กเป็นเครื่องมือใช้จัดการเรียนการสอนที่สะดวกและรวดเร็วที่สุด

การแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนคงต้องทบทวนถึงสภาพที่แท้จริงของโรงเรียน นอกเหนือจากระบบบริหารจัดการ **การพลิกโฉมโรงเรียน** ต้องดำเนินการบนพื้นฐานของความเข้าใจถึงสภาพปัญหาที่แท้จริง และใช้กระบวนการพัฒนาทั้งด้านโครงสร้างและเนื้อหาสาระการเรียน การจัดการศึกษาไปพร้อม ๆ กัน

การดำเนินงานพลิกโฉมโรงเรียน ป.๑ อ่านออกเขียนได้ใน ๑ ปี เป็นไปตามนโยบาย “นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เมื่อเรียนจบ ป.๑ ต้องอ่านออกเขียนได้ และมีมาตรการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม” โดยพิจารณาเห็นว่า การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย ตามแนวทางพัฒนาการทางสมอง (Brain – based Learning) สามารถดำเนินการได้ประสบผลสำเร็จ จึงเสนอให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีโรงเรียนประถมศึกษา ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน โดยแต่ละเขตให้คัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการพลิกโฉมโรงเรียนตามแนวทางพัฒนาการทางสมอง (Brain - based Learning) ร้อยละ ๖ ของโรงเรียนในเขต มีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

๑. โรงเรียนต้องสมัครใจเข้าร่วมโครงการและพร้อมดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด

๒. ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทุกฝ่ายมีความเห็นร่วมกันที่จะปรับเปลี่ยนโรงเรียนตามแนวทางพัฒนาการทางสมอง (Brain - based Learning) อย่างไม่มีเงื่อนไข

๓. โรงเรียนต้องพร้อมสร้างเครือข่ายดำเนินการในเรื่องนี้

แนวคิดการพลิกโฉมโรงเรียน ป.๑ อ่านออกเขียนได้ใน ๑ ปี

ตามแนวทางพัฒนาการทางสมอง (Brain – based Learning : BBL)

เป็นไปตามทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางสมองของมนุษย์ โดยนำความรู้ใหม่ ๆ ด้านประสาทวิทยาศาสตร์ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน และการปรับเปลี่ยนตัวแปรต่าง ๆ ในโรงเรียน แนวคิดนี้ คือ แนวคิด Brain – based Learning ประกอบด้วย

๑. สมองมนุษย์เติบโตและปรับตัวตามสภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดหรือเงื่อนไขให้ปรับกระบวนการทำงานที่เกิดผลเป็นประโยชน์กับสมองและการดำรงชีวิต

๒. การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นเกิดที่สมอง ร่างกายหรือจิตใจ ต่างมีผลกระทบต่อกัน สมองที่มีพัฒนาการที่ดี จะทำให้ทำงานได้คล่องแคล่วกระฉับกระเฉง

๓. นักเรียนจะสามารถตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างดีและเหมาะสม ถ้าเราจัดเตรียมสถานการณ์ให้นักเรียนอยู่ในอารมณ์ที่เหมาะสมทั้งก่อนและหลังการเรียนรู้

๔. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สมองเห็นความหมายและมีความสนใจ

ในสิ่งที่เรียนรู้ นั้น นักเรียนจะเรียนรู้ได้อย่างดีเมื่อการจัดการเรียนรู้ นั้นสามารถกระตุ้นอารมณ์ให้คล้อยตาม

๕. การจัดการเรียนรู้ไม่ควรมีเนื้อหามากเกินไปจนความจำเป็น แต่ขอให้เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ที่สนุกและมีรายละเอียด

๖. จัดการเรียนรู้จากง่ายไปยาก เพื่อให้สมองของเด็กใช้ศักยภาพเต็มที่และต่อยอดขึ้นจนเรียนรู้ได้ซับซ้อนเป็นลำดับ

๗. ความรู้สึกกังวล ไม่ปลอดภัย หวาดหวั่น เป็นสภาวะของสมองที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ใด ๆ การให้ความช่วยเหลือและกำลังใจ ในกระบวนการเรียนรู้จะช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง แต่ไม่ควรกระตุ้นมากเกินไปหรือปล่อยปละละเลย ต้องให้เด็กมีโอกาสตัดสินใจ ทำด้วยตนเอง ผู้ใหญ่ช่วยสร้างสิ่งแวดล้อม และกระตุ้นนำทางสมอง และการเรียนรู้ของทุกคนแตกต่างกันตามพัฒนาการพื้นฐานที่ต่างกัน การจัดการเรียนรู้ต้องเลือกสรรวิธีการตามความแตกต่างของเด็กแต่ละคน

เราพลิกโฉมโรงเรียนอย่างไร

๑. สร้างร่างกายที่แข็งแรง (Build a strong body) โรงเรียนยุคใหม่ต้องมีพื้นที่สนามให้นักเรียนพัฒนาได้เต็มที่ แก้ไขปัญหานักเรียนใช้เวลากับโทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ เพื่อให้นักเรียนออกกำลังกายและเคลื่อนไหวอย่างเต็มที่ สนามจึงจำเป็นต้องมีความหลากหลาย

๒. สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและท้าทาย (Create a safe and challenging climate for learning) โรงเรียนยุคใหม่ ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงออกแบบอาคารสถานที่ ห้องเรียน และพื้นที่การเรียนรู้ต่าง ๆ ในโรงเรียนให้น่าสนใจ กระตุ้นสมองให้เกิดความรู้สึกรู้สึกต้องการเรียนรู้ เอื้อต่อกระบวนการเรียนการสอนใหม่ ๆ รองรับเด็กที่มีความหลากหลาย การจัดพื้นที่ในห้องเรียน การใช้สี การจัดวางเครื่องมือการออกแบบตกแต่งภายในห้องเรียน รวมทั้งเลือกสรรวัสดุให้สอดคล้องกับนวัตกรรมของยุคสมัย

๓. การนำเสนอกระบวนการที่แปลกใหม่และกระตุ้นการเรียนรู้ (Provide a stimulating novel education) กระบวนการเรียนรู้ ควรมีวิธีการและขั้นตอนที่จะนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายที่วางแผนไว้ในแต่ละชั่วโมง ออกแบบการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศที่เป็นมิตร ทำท่าย และปลอดภัย ปัจจุบันมีศาสตร์การสอนใหม่ ๆ เกิดขึ้นจำนวนมาก เช่น action learning, constructionism, project - based learning, problem - based learning, inquiry - based learning เป็นต้น

๔. ใช้หนังสือและใบงานที่กระตุ้นสมอง (Use stimulating textbooks and worksheets) จำเป็นต้องคัดสรรหนังสือและแบบฝึกต่าง ๆ ที่มีคุณภาพไปใช้ในห้องเรียน เพราะส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญเพราะเข้าใจว่าถ้ากระบวนการเรียนการสอนดี สื่อและหนังสือก็ไม่สำคัญ

๕. ใช้นวัตกรรมเพิ่มพลังการเรียนรู้ (Empower learning with innovation) เป็นการวางแผนที่ครูจะต้องกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าจะใช้สื่อชนิดใด อย่างไร สมัยก่อนอาจใช้บัตรคำ บัตรภาพ หรือของจริง แต่ปัจจุบันโลกเปลี่ยนแปลงไปมาก มีสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ มากมายที่ครูสามารถเลือกมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน

กฎแฉ ๕ ดอก ...ก้าวสู่ BBL

ดอกที่ ๑ สนามเด็กเล่น

สนามเด็กเล่น : เปลี่ยนสนามเด็กเล่น เพื่อพัฒนาสมองน้อยและไขสันหลัง ให้แข็งแรง
เมื่อเด็กออกกำลังกายจะส่งเลือดไปเลี้ยงสมองมากขึ้น ทำให้การเรียนรู้
มีประสิทธิภาพมากขึ้น

Make : จัดสนามที่มีฐานหลากหลายให้เด็กได้วิ่ง ปีน โหน ลอด กระโดด ฯลฯ
และมีวัสดุกันกระแทก

Move : จัดเวลาให้เด็กได้เล่นสนามวันละ ๒๐ นาที ทุกวัน โดยมีครูคอยดูแล

ดอกที่ ๒ ห้องเรียน

ห้องเรียน : เปลี่ยนห้องเรียน เพื่อเปลี่ยนสมองเด็ก สิ่งแวดล้อมที่แปลกใหม่
มีความเข้มข้น มีสีสัน จะช่วยกระตุ้นให้เด็กสามารถเรียนรู้และจดจำ
เนื้อหาที่เรียนได้ดี

Color : ปรับปรุงห้องเรียน ทาสีผนัง หรือนำฟิวเจอร์บอร์ดสีมาติดผนัง
และทาสีโต๊ะเก้าอี้

Corner : จัดมุมอ่านไว้ในห้องเรียนทุกห้อง

Clean : ทิ้งของที่ไม่ใช้ในห้องเรียน จัดวางอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ ไว้บนชั้น
ให้เป็นระเบียบ

Clear : รื้อบอร์ดเก่าที่ไม่มีประโยชน์ทิ้งไป แล้วย่นำความรู้ที่มีประโยชน์มาจัดบอร์ด

ดอกที่ ๓ กระบวนการเรียนรู้

- กระบวนการเรียนรู้ : กระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก โดยใช้กิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สมองของเด็กตื่นตัว สนใจ ทำท่ายากการคิด ค้นหา ลองผิด ลองถูก เรียนรู้และ
- One : กระตุ้นสมองน้อยด้วยกิจกรรม “ขยับกาย ขยายสมอง” ทุก ๆ ต้นชั่วโมง
- Two : กระตุ้นสมองทั้งสองซีก โดยใช้บทเพลงและบทกลอน และกิจกรรมที่สนุกสนานช่วยในการสอนภาษาและคณิตศาสตร์
- Four : กระตุ้นสมองทั้งสี่ส่วน โดยจัดกิจกรรมให้นักเรียนเห็นภาพ ได้รับรู้ผ่านการได้ยินเสียง และใช้ประสาทสัมผัส

ดอกที่ ๔ หนังสือเรียนและใบงาน

- หนังสือเรียนและใบงาน : ใช้หนังสือเรียนและใบงานที่ได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับการทำงานของสมอง เพื่อช่วยกระตุ้นสมองของนักเรียน ฝึกให้เด็กคิดทีละขั้นตอน และนำทักษะและความรู้ในแต่ละขั้นมาประกอบกันเป็นความเข้าใจในที่สุด
- Brainy books : จัดหาหนังสือเรียนและหนังสืออ่านเพิ่มเติมต่างๆ ที่จะกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
- Brainy worksheets : จัดทำใบงานตามหลักการ BBL ที่มี ROADMAP นำนักเรียนสู่ความสำเร็จ

ดอกที่ ๕ สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้

สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ : ใช้สื่อและนวัตกรรมที่แปลกใหม่ น่าตื่นเต้น มีสีสัน และมีจำนวนเพียงพอสำหรับนักเรียนทุกคน เครื่องมือเหล่านี้จะช่วยในการเรียนรู้ และกระตุ้นให้ได้รู้สึกสนุกสนาน พึงพอใจ เกิดความตั้งใจที่จะเรียนรู้เนื้อหาที่ซับซ้อน เพื่อให้สมองของเด็กตื่นตัว สนใจ ทำทลายการคิด ค้นหา ลองผิด ลองถูก เรียนรู้

Learning Tools : จัดหาสื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้

Learning Board : จัดหากระดานเคลื่อนที่ สำหรับห้องเรียนชั้นอนุบาล และประถมศึกษาทุกห้อง

Learning Cards : จัดหาบัตรภาพ บัตรคำ เพื่อใช้ประกอบการสอน

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎี BBL

๑. สอนโดยใช้บทกลอนบทเพลงและจังหวะ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นการทำงานของสมองซีกขวา อันเป็นกุญแจสำคัญไปสู่การพัฒนาสมอง

๒. นำเนื้อหาที่จะสอนมาดัดแปลงส่วนใดส่วนหนึ่งให้เป็นเกม หรือกิจกรรมที่สนุกเพื่อกระตุ้นการหลังของสารโดปามีน (สารแห่งความสุข)

๓. สร้างนั่งร้าน (Scaffolding) เพื่อให้สมองเรียนรู้ทีละขั้นจนกว่าจะถึงเป้าหมาย

๔. นำ Graphic Organizer มาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้สมองเรียนรู้
ง่ายขึ้น ไม่แบกภาระหนักโดยไม่จำเป็น

๕. เลือกสรรสื่อกระตุ้นการคิด (Thinking Tools) เข้ามาใช้ในการกิจกรรม
การเรียนรู้และการฝึก เพื่อกระตุ้นให้สมองเกิดความรู้สึกแปลกใหม่

๖. อ่านนิทานทุกวันเพื่อสร้างคลังคำศัพท์ (Word bank)
ไว้ในสมอง เพื่อใช้ประโยชน์ในการอ่าน การเขียนและการคิด

๗. เมื่อสมองส่วนอารมณ์ (Limbic system)
ถูกกระตุ้นในภาวะที่ท้าทายหรือแข่งขัน การเรียนรู้
จะเกิดขึ้นได้ง่าย

๘. กระตุ้นการทำงานของสมองส่วนหน้าเพื่อ
พัฒนาทักษะการคิด โดยใช้กิจกรรม แบบฝึก
และใบงานที่มีประสิทธิภาพ

จ.พลิกโณโรงเรียนอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ

การเปลี่ยนแปลงที่จะเปิดขึ้นกับโรงเรียน มีปัจจัยความสำเร็จหลายประการ เป็นองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

๑. จุดเริ่มต้นของการพลิกโณโรงเรียนอยู่ที่ไหน

เราทุกคนในฐานะผู้จัดการศึกษา ต่างเคยชินอยู่กับสภาพเดิม ๆ การเปลี่ยนแปลงโรงเรียนถึงขั้นพลิกโรงเรียนนั้น นับเป็นเรื่องใหญ่ทีเดียว ถ้าจะให้ทุกคนในโรงเรียนหรือส่วนใหญ่มาร่วมมือกัน สิ่งแรกที่ต้องทำ คือเปลี่ยนแนวคิดก่อน โดยการเข้ารับการอบรม ไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่ดำเนินการได้เห็นผลแล้ว เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม สิ่งทีพบเห็นจับต้องได้ ไม่ซับซ้อนสามารถลงมือทำได้ทันที

๒. แลกเปลี่ยนเรียนรู้และวางแผน

การพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหมู่คณะครู เพื่อถ่ายทอดความคิดความเห็น ความรู้สึก ทีแต่ละคนมีในใจ ศึกษาเอกสารเพิ่มเติม หาความเป็นไปได้ สร้างความตระหนักทีจะร่วมกันพลิกโณโรงเรียน วางแผนร่วมกันว่าจะเริ่มตรงไหน ญญแจแต่ละดอกจะเริ่มอย่างไร จัดการมอบหมายผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน

๓. ระดมพลร่วมจากเครือข่ายและชุมชน

จัดประชุมภาคีผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ชี้แจงแนวคิดให้ชัดเจน เน้นประเด็นสำคัญว่า แนวคิดนี้จะเปลี่ยนแปลงโรงเรียน ส่งผลถึงลูกหลานของเขาได้อย่างไร ขอความร่วมมือและการสนับสนุนจากผู้ปกครองและเครือข่าย

๔. เริ่มต้นพลิกโฉมโรงเรียน

การพลิกโฉมโรงเรียนให้ทุกคนตื่นต้น ให้ความร่วมมือ และเห็นผลสำเร็จเร็วที่สุด ก็คือ การปรับสนามเด็กเล่นและปรับห้องเรียน เช่น สีสนผนังห้องและโต๊ะเก้าอี้ เป็นต้น เพราะนี่เป็นการเปลี่ยนภูมิทัศน์ทันที ทั้งผู้ปกครองและนักเรียนได้ใช้ประโยชน์ทันที ผู้ปกครองและครูเห็นการเปลี่ยนแปลง นักเรียนมีความสุขสนุกสนานตื่นต้นกับการมาโรงเรียน เมื่อแผนนี้สำเร็จ นักเรียนจะเริ่มกลายเป็นเด็กกระตือรือร้น มีสมาธิดีขึ้น ครูพอใจกับการเปลี่ยนแปลงนี้

๕. เตรียมสร้างและผลิตสื่อการเรียนรู้ทุกห้องเรียน

การเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ ให้ใช้สื่อมากขึ้น จะทำให้สำเร็จได้โดยระดมพลังร่วมมือกัน ครูทุกห้องอาจมาช่วยกันผลิต แทนที่จะต่างคนต่างทำ การช่วยกันทำจะสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานโดยเฉพาะวิชาภาษาไทยนั้น หัวข้อการสอนจะคล้ายกัน ตั้งแต่ ป.๑ – ป.๖

๖. พลิกการสอน หันมาใช้วิธีใหม่ ๆ

การพลิกการสอนนี้ อาจไม่ต้องเตรียมทั้งปี ลองเริ่มจากบทแรก ๆ ก่อน เมื่อเห็นความสำเร็จก็จะก้าวต่อไปไม่ยาก วิธีเริ่มต้นที่ง่ายที่สุด คือ อ่านจากคู่มือการสอน BBL ต่างๆ เช่น จาก Face Book ของคุณครูที่สอนเก่ง ดูเทคนิคการสอนใหม่ ๆ จากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เช่น www.dlit.ac.th การพัฒนาวิชาชีพครู เป็นต้น

๗. เลือกหนังสือเรียนและแบบฝึกที่กระตุ้นสมอง

พิจารณาเลือกหนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ว่าหนังสือเล่มใดออกแบบได้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองของนักเรียนมากที่สุด คิดว่านักเรียนจะชอบหรือไม่ แบบฝึกหัดยากง่ายอย่างไร

๘. นิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ

ครูทุกคนต้องการกำลังใจ ต้องการแนวคิด และคำแนะนำ จึงควรจัดการพูดคุย แลกเปลี่ยนให้ข้อเสนอแนะความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ผู้อำนวยการโรงเรียน เท่านั้น ครูทุกคนควรร่วมกันช่วยเหลือกัน ที่สำคัญให้ใช้วิธีแบบกัลยาณมิตร

๙. ก้าวรุดหน้า พัฒนาไม่ยั้ง

การพลิกโฉมโรงเรียน มีใช้หยุดลงที่การเปลี่ยนตามกฎแฉ ๕ ดอก ยังคงต้องพัฒนาก้าวหน้าต่อไปอยู่เสมอ เช่น การพัฒนาสนามเด็กเล่นให้ดียิ่งขึ้น พลิกกระบวนการเรียนการสอนให้แปลกใหม่เสมอ แสวงหาวิธีวัดและประเมินผล ที่น่าสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนก้าวรุดหน้า กระบวนการนี้จำเป็นต้องศึกษาดูงาน เพิ่มเติม เข้าร่วมประชุมอบรมเพิ่มเติมเมื่อมีโอกาศ หรือศึกษาจากเว็บไซต์ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

๑๐. สื่อสารองค์กร

แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับโรงเรียนอื่น ๆ และชุมชน ทั้งในท้องถิ่นและระดับประเทศอย่างสม่ำเสมอ เผยแพร่ความสำเร็จของครู นักเรียน และโรงเรียน เข้าร่วมสนทนาในโลกออนไลน์ เปิดเฟซบุ๊กสร้างกลุ่มไลน์ เปิดพื้นที่ของโรงเรียน ให้กว้างขวางในเครือข่ายสังคม (social network) ด้วยวิธีนี้โรงเรียนจะได้รับความคิดเห็นจากภายนอกตลอดเวลา ครูจะมีกำลังใจ เราจะเรียนรู้จุดอ่อนจุดแข็ง ของตนเอง

นโยบายพลิกโฉมโรงเรียน ป.๑ อ่านออกเขียนได้ใน ๑ ปี นอกจากจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในวงการศึกษาครั้งใหญ่แล้ว ยังส่งผลไปสู่การจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนแกนนำพลิกโฉมโรงเรียน มากกว่า ๒,๐๐๐ โรงเรียน จะเกิดการเปลี่ยนแปลงและเป็นต้นแบบให้แก่โรงเรียนอื่น ๆ ในขณะเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดอบรมทางไกลด้วยระบบ DLTV ถ่ายทอดสัญญาณสดการอบรม โครงการพลิกโฉมโรงเรียน ป.๑ อ่านออกเขียนได้ใน ๑ ปี ให้แก่ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาในเทศก์ผู้รับผิดชอบ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทุกเขต ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ไปแล้ว เมื่อวันที่ ๒๓ - ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๘ มีผู้เข้าร่วมการถ่ายทอดสัญญาณ ไม่น้อยกว่า ๖๐,๐๐๐ คน และมีการถ่ายทอดสดการอบรมโรงเรียนแกนนำทางอินเทอร์เน็ต เมื่อวันที่ ๒๐ - ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘ ด้วยระบบ DLIT ทาง www.dlit.ac.th/bbl ผู้ที่สนใจสามารถรับชมย้อนหลังได้ที่ www.dlit.ac.th เมนูการพัฒนาวิชาชีพครู

การพลิกโฉมโรงเรียนให้ก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จ มิใช่จะใช้แนวทาง BBL เท่านั้นแนวทางและวิธีการอื่น ๆ ที่ดำเนินการแล้วประสบผลสำเร็จก็สามารถใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานได้หากโรงเรียนใช้วิธีการนั้น ๆ ประสบผลสำเร็จมาแล้ว รวมทั้งโรงเรียนอีกจำนวนมากที่อยู่ในพื้นที่ยากลำบาก พื้นที่สูง พื้นที่มีนักเรียนใช้ภาษาท้องถิ่น ครูไม่ครบจำนวน ไม่มีผู้อำนวยการโรงเรียน อยู่ในพื้นที่ประชากรยากจน

ปัจจัยเหล่านี้ อาจต้องการความมุ่งมั่นและความตั้งใจมากเป็นพิเศษ สิ่งเหล่านี้ ขอเพียงแต่บุคลากรในโรงเรียนมีความมั่นใจ และต้องการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนไปสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างแท้จริง ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ย่อมไม่อาจขวางกั้นความตั้งใจจริงได้ การพลิกโฉมโรงเรียนย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

เอกสารอ้างอิง

พรพิไล เลิศวิชา. (๒๕๕๘). *คู่มือพลิกโฉมตามแนวคิด BBL How - To Guide for a BBL school*. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์ธารปัญญา.

การจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทย

โดย ร้อยโทหญิงสุดาพรรณ เครือพานิช

ผู้อำนวยการสถาบันสังคมศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายส่งเสริมคุณธรรม และสร้างจิตสำนึกความเป็นไทยให้เด็กและเยาวชนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นชาติ เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นไทยจากประวัติศาสตร์ชาติไทย ด้วยเหตุที่ประวัติศาสตร์ช่วยให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงผลกระทบจากอดีตที่มีต่อปัจจุบัน ในด้านการเสริมสร้างภูมิปัญญา การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ตามขั้นตอนที่ถูกต้อง โดยมีการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การตรวจสอบ และประเมินคุณค่าของข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลาย นำตัวอย่างเหตุการณ์ในอดีตมาใช้ในการวิพากษ์เชิงจริยธรรม อันเป็นเครื่องกระตุ้นให้เยาวชนของชาติเกิดทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาตัวเอง มีจิตสำนึก เกิดความรักและภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทยที่มีพัฒนาการมายาวนาน ประกอบกับกระแสพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในเรื่องการเรียนประวัติศาสตร์ไทยที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้น้อมรับนำมาใส่เกล้าใส่กระหม่อม นำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ขึ้น

ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสาระหลักที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ 5 สาระ คือ สาระศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระเศรษฐศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์

สำหรับสาระประวัติศาสตร์ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจปัญหา สภาพสังคม และวิถีผู้คนในสังคมปัจจุบัน รู้รากเหง้าความเป็นไทย เข้าใจและภูมิใจ ในชาติตน รู้ความเป็นมา และวัฒนธรรมของชาติอื่น หรือภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก อันเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันได้อย่างแท้จริง รวมทั้งเข้าใจบทเรียนในอดีต ทั้งข้อบกพร่อง ความผิดพลาด ความดั่งาม และความสำเร็จของบรรพบุรุษ ซึ่งจะสามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในอนาคตต่อไป **เรียกว่าเป็นการศึกษาอดีตเพื่อเข้าใจ ปัจจุบัน และเห็นแนวทางก้าวสู่นาคต** นอกจากนี้ ยังเสริมสร้างทักษะการสืบค้น อดีตของสังคมมนุษย์ตามความสนใจได้ด้วยตนเองด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ขับเคลื่อนการจัดการเรียน การสอนวิชาประวัติศาสตร์โดยกำหนดจุดเน้นการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อสร้าง สำนึกความเป็นไทย ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาหรือรากเหง้าของความเป็นไทย การสอนเพื่อให้ เข้าถึง “กว่าจะเป็นวันนี้” รวมทั้งพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของชาติไทย ในช่วงเวลา ต่าง ๆ ตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ จึงเป็นเรื่องสำคัญ ที่สามารถสร้างความรู้สึกร่วมหรือสำนึกร่วมในสังคม อันจะก่อให้เกิด ความภาคภูมิใจ รักและหวงแหน หรืออ้างความเป็นไทยนี้สืบไป

2. สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายความเป็นชาติ ในที่นี้หมายถึง ความเป็นไทย ที่จะนำมาสร้างความภูมิใจนั้นย่อมมีความเป็นรูปธรรม หรือลักษณะทางกายภาพ ที่เห็นได้ สัมผัสรับรู้ได้ การนำรูปลักษณะดังกล่าวมาวิเคราะห์ทั้งด้านการก่อกำเนิด ในบริบททางประวัติศาสตร์ วิวัฒนาการ หรือเปรียบเทียบกับสังคมอื่นในประเด็น เดียวกัน จะสร้างสำนึกในความเป็นชาติที่มีศักดิ์ศรี มีเกียรติยศ ทัดเทียมกับนานา ประเทศในโลกปัจจุบัน

3. บรรพบุรุษ เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า ความคงอยู่ของชาติในทุกวันนี้ รวมทั้งความเจริญรุ่งเรือง ความเป็นอัตลักษณ์ไทยผ่านสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในปัจจุบัน ล้วนเกิดขึ้นจากความพยายามและภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยในอดีต ดังนั้นการรู้จักบรรพบุรุษไทย ในแง่ความเพียรพยายาม การเสียสละ ความมุ่งมั่น ความรับผิดชอบ ต่อชาติบ้านเมือง ย่อมสามารถสร้างความภูมิใจในความเป็นไทยได้ดี

4. สถาบันพระมหากษัตริย์ไทย เราย่อมตระหนักกันดีว่า พระมหากษัตริย์ไทย โดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน ทรงเป็นผู้นำชาติในทุก ๆ ด้าน พระมหากษัตริย์ไทยในอดีตก็เช่นกัน ดินแดนไทยกับประเทศไทยที่คงอยู่ในปัจจุบัน ก็เป็นผลมาจากการปกป้องและการเป็นจอมทัพของพระมหากษัตริย์ไทยและบรรพบุรุษไทย ในอดีต ความทันสมัยในปัจจุบันของเราก็ก้าวหน้าเป็นวิเทโศบายของพระมหากษัตริย์ไทย ในราชวงศ์จักรี

5. ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

1) วัฒนธรรมไทย ในที่นี้หมายถึงรวมถึงรูปลักษณ์และวิถีไทยที่เคยมีอยู่ในอดีตซึ่งหลายเรื่องได้ปรับเปลี่ยนเพื่อให้คงอยู่ได้ในปัจจุบัน นอกจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์และความเชื่อทางศาสนาแล้ว หากเราได้พิจารณาคุณลักษณะเด่นในสังคมไทยอย่างแจ่มชัด เราจะพบถึง (1) รากเหง้าความเป็นมาของแต่ละวัฒนธรรม (2) ความผสมผสานในพหุสังคม (3) การคัดเลือกและการปรับใช้วัฒนธรรมอื่นหรือความเจริญอื่นในวัฒนธรรมไทย ที่นับว่าเป็นความฉลาดในการประสานประโยชน์ของบรรพบุรุษไทย และ (4) ความสามารถของคนไทยที่แสดงถึงภูมิปัญญาไทย ซึ่งแทรกอยู่ในวัฒนธรรม การได้เรียนรู้และเข้าใจในเรื่องดังกล่าวอาจสร้างความภูมิใจในความเป็นไทยได้ทางหนึ่ง

2) **ภูมิปัญญาไทย** หากเราได้พิจารณาทุกเรื่องราวและทุกสิ่งที่จับต้องได้ เมื่อได้ทำความเข้าใจกับเรื่องราวดังกล่าว เราจะพบว่า คนไทยในแต่ละแหล่งที่ใช้ปัญญา แก้ไขปัญหา หรือปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง เช่น หากได้วิเคราะห์การตั้งราชธานีไทยในด้านภูมิปัญญาของบรรพบุรุษอาจสร้างความภาคภูมิใจให้เยาวชนไทยได้ หากได้วิเคราะห์โครงการพระราชดำริซึ่งสะท้อนชัดเจนถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา เป็นแบบอย่างของการเป็นผู้นำชาติที่ใช้ภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหา พัฒนาวิถีความเป็นอยู่ของคนไทย และประเทศชาติ แม้เราจะแบ่งประเภทของภูมิปัญญาไทยออกเป็นชื่อเรียกต่าง ๆ เช่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย ภูมิปัญญาจากกรุงเทพฯ แต่ภายใต้ชื่อเหล่านี้เป็นเพียงสะท้อนถึงแหล่งกำเนิดและระดับการใช้สอยหรือประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งทุกภูมิปัญญาล้วนสร้างความภูมิใจในความเป็นไทยได้ หากผู้สอนได้เน้นวิธีคิด และความเป็นมาของสิ่งนั้น ให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึง **“กว่าจะเป็นวันนี้ได้”**

การพัฒนาและขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ได้พัฒนาบุคลากรในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา และครูทุกโรงเรียนได้รับการพัฒนาแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เพื่อนำสู่ห้องเรียน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายให้ทุกโรงเรียนนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โดยเน้นกิจกรรมที่ปลูกฝังความรักชาติ และการจัดการเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงมิติความเป็นมาของชาติไทย สัญลักษณ์ของชาติไทย สถาบันพระมหากษัตริย์ บรรพบุรุษไทย วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประเมินผล การดำเนินงาน ดังนี้

1. การประเมินการอบรมวิทยากรแกนนำในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทยที่ได้มีการจัดอบรมให้ผู้แทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่า

- ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาการอบรม พบว่าผู้เข้ารับการอบรมวิทยากรแกนนำในการพัฒนาการจัดการเรียนประวัติศาสตร์เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทยมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาการอบรมในภาพรวมในระดับมากที่สุด

- การนำเนื้อหาสาระการอบรมไปใช้ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมวิทยากรแกนนำในการพัฒนาการจัดการเรียนประวัติศาสตร์เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทยนำเนื้อหาสาระการอบรมไปใช้ ในภาพรวมในระดับมากที่สุด

- ความพึงพอใจในการอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมวิทยากรแกนนำในการพัฒนาการจัดการเรียนประวัติศาสตร์เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทยมีความพึงพอใจในการอบรม ในภาพรวมในระดับมากที่สุด

2. การขยายผลการอบรมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทย พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีรูปแบบการขยายผล คือ

- ◆ รูปแบบที่ 1 ประชุมชี้แจงให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน และจัดอบรมครูที่รับผิดชอบการสอนประวัติศาสตร์

- ◆ รูปแบบที่ 2 ประชุมชี้แจงให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ในระหว่างการประชุมประจำเดือนผู้บริหารโรงเรียน อบรมศึกษานิเทศก์ และอบรมครูที่รับผิดชอบการสอนประวัติศาสตร์

- ◆ รูปแบบที่ 3 ประชุมชี้แจงแนวคิดของการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

และอบรมครูที่รับผิดชอบการสอนประวัติศาสตร์

- ◆ รูปแบบที่ 4 อบรมผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูที่รับผิดชอบการสอนประวัติศาสตร์

- ◆ รูปแบบที่ 5 อบรมครูที่รับผิดชอบการสอนประวัติศาสตร์

การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทย ควรเน้นกิจกรรมที่ปลูกฝังความรักชาติ และการจัดการเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ทาง ประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงมิติความเป็นมาของชาติไทย สัญลักษณ์ของชาติไทย สถาบัน พระมหากษัตริย์ บรรพบุรุษไทย วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาไทย ซึ่งการสร้างจิตสำนึก ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จากการบอก การพูด การฟัง หรือการท่องจำรายละเอียดของ เนื้อหา โดยไม่ทำความเข้าใจจากเหง้าความเป็นมา หรือไม่ศึกษาเรียนรู้ความสำคัญ ของบรรพบุรุษในการปกป้องรักษาเอกราชของชาติ รวมถึงการใช้ภูมิปัญญาในการ สร้างสรรค์และแก้ปัญหา ด้วยเหตุนี้ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไม่เพียงแต่รู้และเข้าใจ เท่านั้น แต่ต้องเกิดความเข้าใจ อันนำไปสู่การเกิดจิตสำนึกรักและภูมิใจในความเป็นไทย และเห็นความจำเป็นการเสียสละตนเพื่อชาติในที่สุด

10 กลยุทธ์ ในการฝึกนักเรียน พีซีตาแชมป์โลก

โดย นายพิชัย แก้วบุตร

นักศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง
ครูผู้ควบคุมนักเรียนผู้เข้าแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ภาษาจีน
ชั้นมัธยมศึกษา ระดับโลก ครั้งที่ 7

“**泰国！** tàiguó！”เสียงขานชื่อประเทศไทยดังขึ้นเป็นครั้งที่ 4 ในการประกาศรางวัล “การแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ภาษาจีนชั้นมัธยมศึกษา ระดับโลก ครั้งที่ 7” หรือ “**第七届‘汉语桥’世界中学生中文比赛**” ซึ่งจัดขึ้นโดยสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้การสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) และสถาบันขงจื่อสำนักงานใหญ่ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวม 76 ประเทศ 92 เขตการแข่งขัน (เนื่องจากบางประเทศมีตัวแทนเข้าแข่งขันมากกว่า 1 ทีม เช่น ทีมญี่ปุ่นมี 2 ทีม) และมีตัวแทนผู้เข้าแข่งขันรวม 390 คนทั่วโลก 4 รางวัลแห่งความภาคภูมิใจที่นักเรียนไทยคว้าชัยระดับโลกในการแข่งขันครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. นายวิช สีสานาม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองก๊กพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับโลกด้านความคิดสร้างสรรค์จากการแสดงฝ้ายาว 16 เมตร และการออกแบบการแต่งกายประจำชาติยอดเยี่ยม

2. นายจิรวัฒน์ พลสวัสดิ์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนฮั่วเฉียวอุบลราชธานี 2 จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับโลกด้านทักษะทางภาษาจีน

3. รางวัลประเภททีมยอดเยี่ยม จากการแข่งขันประเภททีมทั้งหมด 76 ประเทศ

4. รางวัลขวัญใจยอดเยี่ยม จากคะแนนโหวตตลอดระยะเวลาการแข่งขัน

ตัวแทนผู้เข้าแข่งขันจาก 76 ประเทศ

ระบำผ้า 16 เมตร โดยนายชวิต สีหานาม

นายจิรวุฒิ พลสวัสดิ์และนายวิช สีหานาม
ตัวแทนประเทศไทยในการแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ฯ

รายละเอียดการแข่งขัน

รอบที่ 1 การทดสอบความรู้ทั่วไป (แบบทดสอบ) คะแนนเต็ม 100 คะแนน/คน

★ คะแนนของผู้เข้าแข่งขัน 2 คนรวมกันเฉลี่ย ร้อยละ 20 เป็นคะแนนทีม

รอบที่ 2 การแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ คะแนนเต็ม 50 คะแนน/คน รวม 100

คะแนน

★ คะแนนของผู้เข้าแข่งขัน 2 คนรวมกันเฉลี่ย ร้อยละ 40 เป็นคะแนนทีม

รอบที่ 3 การแข่งขันศิลปะวัฒนธรรมจีน คะแนนเต็ม 50 คะแนน/คน รวม 100 คะแนน

★ คะแนนของผู้เข้าแข่งขัน 2 คนรวมกันเฉลี่ย ร้อยละ 40 เป็นคะแนนทีม

รอบที่ 4 การแข่งขันตอบคำถามทางวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรมจีน

รอบที่ 5 การแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์หัวข้อสดและการสนทนาเรื่องเกี่ยวกับประเทศจีน

การแข่งขันในรอบที่ 4 – 5 เป็นการแข่งขันทักษะรอบชิงชนะเลิศ ประกอบด้วย การตอบคำถามจากการฟังข้อความหรือบทความ การอ่านออกเสียง การเขียนอักษรจีน การเล่าเรื่อง การสนทนาในบทบาทสมมุติ การกล่าวสุนทรพจน์ในสถานการณ์ต่าง ๆ จัดการแข่งขันโดยสถานีโทรทัศน์มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่ง 16 ทีม คัดจากคะแนนรวมประเภททีมรอบที่ 1 – 3 ที่มีคะแนนสูงสุดของแต่ละทวีป เป็นตัวแทนผู้เข้าแข่งขัน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ทวีป ประกอบด้วย เอเชีย 4 ทีม ยุโรป 5 ทีม แอฟริกา 2 ทีม ออสเตรเลีย 2 ทีม และอเมริกา 3 ทีม

หมายเหตุ การแข่งขันรอบที่ 1 – 3 รวม 200 คะแนน คิดเป็นคะแนนประเภทเดี่ยว คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้รับรางวัลทักษะภาษาจีนประเภทเดี่ยว และคะแนนรอบที่ 1 – 3 (20%+40%+40%) คิดเป็นคะแนนประเภททีม คะแนนรวมของประเภททีมสูงสุด 4 อันดับของทวีปเอเชียสามารถเป็นตัวแทนทวีปเข้าแข่งขันกับทวีปอื่น ๆ อีก 4 ทวีปคือ ทวีปยุโรป ทวีปแอฟริกา ทวีปออสเตรเลีย และทวีปอเมริกา เข้าร่วมการแข่งขันต่อในรอบที่ 4 – 5

10 กลยุทธ์ในการฝึกฝน

นักเรียนทุกคนล้วนมีความสามารถและจุดเด่นที่แตกต่างกัน รวมถึงความถนัดและความเชี่ยวชาญที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งตัวแทนประเทศไทยในการแข่งขันการกล่าวสุนทรพจน์ภาษาจีนระดับโลกก็มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด คนหนึ่งมีทักษะการพูดและการถ่ายทอดทางภาษาอย่างดีเยี่ยม ส่วนอีกคนมีทักษะการแสดงศิลปวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์เป็นเลิศ ความเป็นเลิศของทั้งคู่ถือเป็นเอกลักษณ์เด่นของนักเรียนไทยในปัจจุบัน และสำคัญที่สุดคือการที่ทั้งคู่สามารถหล่อหลอมให้เกิดความสามัคคีและความเข้าใจที่ตรงกันว่า

“เราเป็นตัวแทน
ของประเทศไทย”

“เราไม่ได้มาเพื่อแข่งขันระหว่างกัน
แต่เรามาเพื่อร่วมสร้างชื่อเสียง
ให้กับมาตุภูมิอันเป็นที่รักของเรา”

โดยกลยุทธ์การสร้างสามัคคีและเทคนิคในการฝึกฝนนักเรียนให้มีความสามารถพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์บังคับในห้องถ่ายทำและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าโดยต้องอาศัยไหวพริบและปฏิภาณของนักเรียนเองตลอดการแข่งขัน ซึ่งครูเป็นเพียงผู้แนะแนวทางและสร้างกระบวนการความคิดอย่างเป็นระบบเท่านั้น ซึ่งได้ประมวผลจากการลงมือปฏิบัติจริงและสรุปจากประสบการณ์ตลอดการแข่งขัน ดังนี้

1. การคัดสรรและการร้อยเรียง

นักเรียนทุกคนมีพื้นฐานทางภาษาและความสามารถในการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน ก่อนการแข่งขันควรมีช่วงเวลาปรับพื้นฐานทางภาษาและทักษะอื่น ๆ ให้มีความเท่าเทียมกันมากที่สุด เพื่อคัดสรรจุดเด่นและข้อบกพร่องของนักเรียนแต่ละคน เช่น นักเรียนบางคนอาจเหมาะกับการกล่าวสุนทรพจน์แบบเล่าเรื่อง หรือยกตัวอย่างประกอบ ที่เป็นบทบาทสมมุติ บางคนอาจเหมาะกับการกล่าวสุนทรพจน์แบบยกประเด็นเป็นข้อ ๆ ซึ่งการกล่าวสุนทรพจน์ในรูปแบบต่าง ๆ ก็มีข้อดีและข้อด้อยตามลักษณะของนักเรียนที่ต่างกันออกไป

หลังจากการคัดสรรและประเมินความสามารถของนักเรียนในขั้นต้นแล้ว ลำดับต่อไปคือการร้อยเรียงเรื่องราวในการกล่าวสุนทรพจน์ให้มีความน่าสนใจตามรูปแบบการกล่าวสุนทรพจน์ในลักษณะต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องเลือกรูปแบบให้สอดคล้องกับบุคลิกของผู้พูดเป็นสำคัญ เช่น การกล่าวสุนทรพจน์ที่มีการยกตัวอย่างประกอบโดยนักเรียนออกเสียงประกอบบทบาทสมมุติ หรือการยกตัวอย่างที่ทำให้คณะกรรมการเห็นภาพเป็นรูปธรรมโดยการแสดงออกซึ่งทางสายตา สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง เป็นต้น

การสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนและครู นักเรียนและคณะกรรมการหรือผู้ชม

1) สัมพันธภาพอันดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียน หมายถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันและสามารถช่วยกันดำเนินการแข่งขันต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จและลุล่วงไปด้วยดี โดยคำนึงอยู่เสมอว่าเราไม่ได้มาเพื่อแข่งขันระหว่างกัน แต่เราเป็นตัวแทนของประเทศไทยคือทีมเดียวกันและต้องช่วยเหลือกัน

2) สัมพันธภาพอันดีระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึงการทำลายกำแพงที่ปิดกั้นระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่าย โดยครูต้องสละบทบาทจากครูผู้ออกคำสั่งเป็นการแนะนำและหาทางออกร่วมกัน มีการแสดงความคิดเห็นอย่างเสมอภาคและเป็นอิสระ เห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมเป็นปฐม และสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักเรียนถึงขีดความสามารถและศักยภาพของครู

3) สัมพันธภาพอันดีระหว่างนักเรียนกับคณะกรรมการหรือผู้ชม หมายถึงการสร้างความคุ้นเคยกับคณะกรรมการและผู้ชม โดยต้องมีการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจริงจัง และการฝึกแต่ละครั้งควรมีผู้ชมเข้าให้กำลังใจหรือใช้สถานที่เสมือนจริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยและไม่ประหม่ากับการแข่งขันจริง

ภาพการรับรางวัลต่างๆ ของทีมประเทศไทย
และนักเรียนผู้ร่วมสังเกตการณ์

2. เสริมความเด่นเน้นความคม

เมื่อผ่านการคัดสรรและการประเมินด้วยสายตาจากครูผู้ควบคุมแล้ว สามารถเห็นถึงจุดเด่นของนักเรียนแต่ละคนที่มีความถนัดที่แตกต่างกัน เมื่อจับจุดเด่นของแต่ละคนได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการส่งเสริมให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น เช่น

1) ส่งเสริมความคมชัดด้านภาษา เน้นสำเนียงการออกเสียงและเน้นการออกเสียงที่ก้องกังวาลมีพลัง และเสริมท่าทางประกอบให้สอดคล้องกับเนื้อหาในการกล่าวสุนทรพจน์

2) ส่งเสริมความน่าสนใจในการแสดง แนะนำการใช้พื้นที่บนเวทีอย่างเหมาะสม คุ่มค่า การมีปฏิสัมพันธ์ทางสายตา (Eye contact) การสร้างความเชื่อมั่นในการรับบทบาทการแสดง การบริหารเสน่ห์และการสร้างจุดเด่นในการแสดง

3. แอบให้มิดปิดให้เนียน

ในทางกลับกันเมื่อพบข้อบกพร่องของนักเรียนซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้ในระยะเวลาที่กำหนด ควรมีการปกปิดหรือหลีกเลี่ยงการนำเสนอขึ้น ๆ ที่อาจส่งผลเสียต่อนักเรียนเองระหว่างการแข่งขัน เช่น

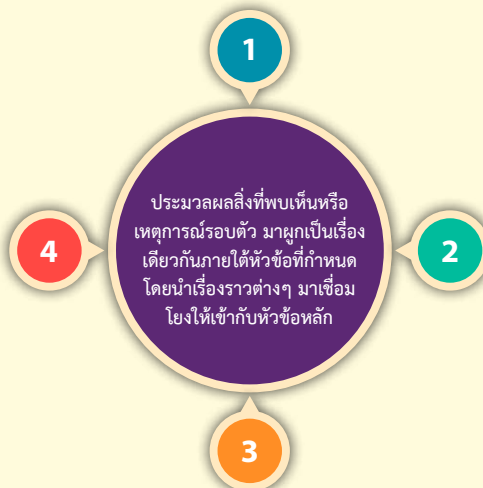
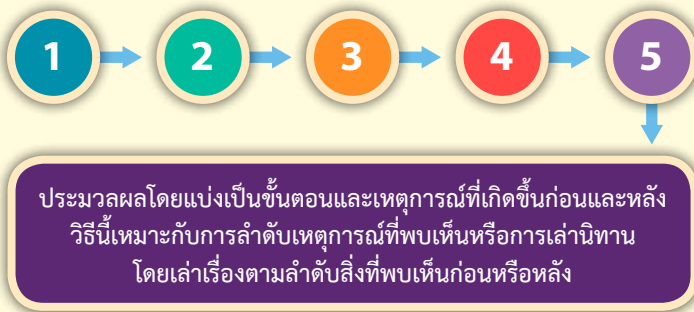
1) การออกเสียงสระ หรือกลุ่มคำที่ไม่ชัดเจนของภาษาจีน ie ia z ch อาจต้องหลีกเลี่ยงการใช้คำที่มีส่วนประกอบของพยัญชนะหรือสระนั้น ๆ หรือการควบคุมการออกเสียงของตนให้เกิดผลเสียน้อยที่สุดระหว่างการกล่าวสุนทรพจน์

2) การแสดงที่เกิดขึ้นบนเวที เมื่อก้าวเท้าขึ้นบนเวทีในขอบเขตหรือระยะที่คณะกรรมการหรือผู้ชมสามารถมองเห็นได้จะต้องสวมบทบาทให้สมจริงที่สุด และเมื่อการแสดงเสร็จสิ้นจนลงจากเวทีต้องมั่นใจว่าพ้นจากขอบเขตหรือระยะที่คณะกรรมการหรือผู้ชมสามารถมองเห็นได้ไปแล้ว จึงจะแสดงถึงอิริยาบถทั่วไปหรือพูดคุยตามปกติ

4. ออกแบบอยู่เสมอ

การออกแบบและการคาดคะเนสถานการณ์ในการแข่งขันอยู่เสมอ เป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาความคิดของนักเรียนอย่างเป็นระบบ และยังพัฒนาให้นักเรียนมีไหวพริบปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างดีเยี่ยม เช่น

- 1) การประมวลข้อมูลจากการทัศนศึกษาและเรียบเรียงเป็นเรื่องราวประกอบ การกล่าวสุนทรพจน์ในหัวข้อที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนด การประมวลผลนี้มีผลดีโดยตรงต่อการเสริมสร้างทักษะการถ่ายทอดทางภาษาของนักเรียนเพราะนักเรียนไม่เพียงสามารถเรียบเรียงให้เกิดเป็นเรื่องราวได้เพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถถ่ายทอดให้ผู้ฟังเข้าใจและสนใจในประเด็นของผู้พูดในระหว่างการกล่าวสุนทรพจน์ได้ ทั้งยังช่วยให้เด็กนักเรียนมีความจำสิ่งที่พบเห็นได้มากขึ้น เรียบเรียงความคิดอย่างเป็นระบบได้มากขึ้น
- 2) การให้นักเรียนจัดเครื่องแต่งกายหรือชุดประกอบการแข่งขันด้วยตัวเอง ครูเป็นเพียงผู้ช่วยชี้แนะและแสดงความคิดเห็นเท่านั้น

5. ประมวลก่อนถาม

เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ครูผู้ควบคุมออกแบบและกำหนดขึ้นระหว่างการแข่งขัน โดยกำหนดให้นักเรียนที่เข้าแข่งขันประมวลคำถามก่อนถามครู ซึ่งกำหนดว่าคำถามต้องไม่เป็นสิ่งที่ครูเคยพูดแล้ว คณะผู้จัดเคยชี้แจงแล้ว หรือเป็นข้อมูลพื้นฐานที่นักเรียนสามารถหาคำตอบได้ด้วยตัวเอง โดยก่อนตั้งคำถามนักเรียนจะต้องสื่อสารกันเองก่อน หรือสื่อสารกับบุคคลรอบข้างก่อนถามครู ถ้าเป็นคำถามที่เป็นประโยชน์ครูผู้ควบคุมจะตั้งเป็นประเด็นในการพูดคุยเพื่อเพิ่มพูนความรู้ต่อไป แต่ถ้าคำถามใดเป็นเรื่องที่ครูเคยชี้แจงแล้ว นักเรียนจะถูกทำโทษโดยต้องไปสนทนาภาษาจีนกับเพื่อน ๆ จากประเทศอื่น ๆ รวม 5 ประเทศ

กระบวนการนี้เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสามารถคาดคะเนหรือคาดเดาคำถามที่อาจพบเจอระหว่างการแข่งขัน และเป็นการพัฒนาทักษะการพูดและการสื่อสาร ทั้งยังเป็นการฝึกให้นักเรียนค้นคว้า ตั้งคำถาม ประมวลความคิด และเรียบเรียงคำพูดอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

6. แยกระดับปรับประเภท

ความกังวลเป็นปัญหาหลักในการแข่งขันระยะแรก เพราะนักเรียนไม่ทราบถึงขอบเขตในการศึกษาข้อมูลประกอบการแข่งขัน การฝึกทักษะโดยการแบ่งประเภทเป็นอีกหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญในการลดความกังวลและความเครียดในการแข่งขัน โดยมีกระบวนการแยกระดับปรับประเภท ดังนี้

1) แยกระดับความสำคัญของเนื้อหา โดยแบ่งตามความสำคัญจากมากไปหาน้อยและเนื้อหาที่ควรรู้กับเนื้อหาประกอบปลีกย่อย ไม่เน้นการท่องจำ แต่เน้นการจำเนื้อหาเป็นโครงสร้างหรือเป็นภาพ

2) คัดประเภท โดยแบ่งเนื้อหาหรือหัวข้อการเตรียมตัว ที่มีความใกล้เคียงกัน แยกเป็นประเภทเดียวกัน

3) ปรับประเภท เนื้อหาที่มีความใกล้เคียงกันหรือมีเนื้อหาซ้ำกันให้ตัดเนื้อหา ส่วนที่ซ้ำกันออกไป

4) เทียบเคียงกับข้อมูลในการแข่งขัน เมื่อผ่านกระบวนการข้อที่ 1 – 3 แล้วจะพบว่า มีเนื้อหาที่จำเป็นต้องเตรียมตัวก่อนการแข่งขันเพียงร้อยละ 10 ซึ่งจากการแข่งขัน ครั้งนี้มีหัวข้อในการกล่าวสุนทรพจน์รวม 76 หัวข้อ เมื่อผ่านกระบวนการข้อที่ 1 – 3 แล้ว แบ่งได้เป็น 6 ประเภท โดยมีหัวข้อที่ต้องเตรียมตัวก่อนการแข่งขันเพียง 7 หัวข้อ คิดเป็นร้อยละ 9

7. ฝึกให้ยากและไม่ประมาทกับการแข่งขัน

ระหว่างการแข่งขันควรฝึกและซ้อมอยู่เป็นประจำทุกวัน หรือควรสรุปกิจกรรม ประจำวันและเสนอข้อบกพร่องและจุดเด่นของกันและกันเป็นประจำทุกวัน และในการ ฝึกซ้อมต้องออกแบบให้นักเรียนรู้สึกยากอยู่เสมอ เพื่อเมื่อเจอสถานการณ์จริงนักเรียน จะได้ไม่รู้สึกวิตกกังวลกับความยากของข้อสอบเพราะได้ฝึกจนเคยชิน ในทางกลับกัน หากฝึกฝนเนื้อหาสาระอย่างง่าย ๆ ให้นักเรียน เมื่ออยู่ในสถานการณ์จริงที่มีความ กัดดันหลายประการอาจทำให้นักเรียนไม่สามารถฝ่าฟันเรื่องราวเหล่านั้นไปได้ ตัวอย่าง ง่าย ๆ ในการฝึกคือหากการแข่งขันกำหนดเวลาในการแข่งขันอย่างชัดเจน ขณะที่ฝึกซ้อม ครูสามารถกำหนดเวลาให้น้อยกว่าเวลาการแข่งขันจริง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัว และสามารถปฏิบัติตามสิ่งที่กำหนดได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

8. สละความตื่นเต้นเน้นความมั่นใจ

“ความมั่นใจจะเกิดขึ้นได้ ต่อเมื่อเราเตรียมการและเตรียมพร้อมอย่างเข้มแข็ง”

นี่คือคำพูดที่มักกล่าวกับนักเรียนระหว่างการแข่งขันอยู่เสมอ ดังนั้นความตื่นเต้นและความมั่นใจจะมีมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับการเตรียมตัวก่อนเข้าแข่งขันว่ามีการเตรียมพร้อมมากน้อยเพียงใด

ก่อนการแข่งขันจริง ควรเป็นช่วงเวลาที่นักเรียนจะได้ผ่อนคลายตนเองให้มากที่สุด ไม่ควรสร้างความกดดันหรือชักซ้อมจนเกิดภาวะตึงเครียด เพราะจะส่งผลกระทบต่อตรงต่อการแข่งขันและสภาพจิตใจของนักเรียน

9. สามัคคีคือพลัง

ในการแข่งขันครั้งนี้ความสามัคคีคือหัวใจหลักที่ทำให้ นักเรียนไทยคว้าชัยในเวทีโลก เรื่องราวที่เกิดขึ้นระหว่างการแข่งขัน ทุกเรื่องราวผ่านพ้นไปได้ด้วยดี การแข่งขันบางรายการอาจใช้ความสามารถส่วนบุคคลก็สามารถสำเร็จได้ แต่สำหรับการแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ภาษาจีนระดับโลกนี้ต้องใช้ความสามัคคีเป็นหัวใจหลักและองค์ประกอบสำคัญในการก้าวสู่ชัยชนะอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการสนทนาในหัวข้อ “ของขวัญที่เราจะมอบให้ประเทศจีน” หรือ การกล่าวสุนทรพจน์ในหัวข้อ “ฉันกับสะพานภาษาจีน” หรือ การถ่ายทำวีดิทัศน์ด้านศิลปวัฒนธรรมจีน ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นภายใต้ความสามัคคีระหว่างนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับครู และนักเรียนกับเพื่อน ๆ ต่างชาติทั้งสิ้น

10. กำลังใจจากรอยยิ้ม

การแข่งขันดำเนินมาจนถึงรอบสุดท้าย ทุกรอบการแข่งขันนักเรียนมักพูดเสมอว่า “ขอโทษที่ทำได้ไม่ดี” และครูก็จะยิ้มให้แล้วปลอบใจทุกครั้ง จริง ๆ แล้วทุกรอบการแข่งขันนักเรียนทำผลงานได้ดีเยี่ยมเหนือความคาดหมายเสมอ รอยยิ้มจึงเป็นกำลังใจที่เห็นและรับรู้ได้ชัดเจนที่สุด ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นเรามักจะยิ้มให้กันเป็นการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

10 กลยุทธ์นี้เป็นเพียงการประมวลผลจากประสบการณ์การควบคุมนักเรียนในการแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ภาษาจีนชั้นมัธยมศึกษา ระดับโลก ครั้งที่ 7 ที่ปฏิบัติแล้วเห็นผลจริงและมีความสอดคล้องกับจุดเด่นและสภาพของนักเรียนเฉพาะกลุ่ม หวังว่าท่านผู้อ่านสามารถนำไปปรับและประยุกต์ใช้ให้เข้ากับนักเรียนของท่านและสามารถนำชื่อเสียงในเวทีโลกกลับมาয়มาตุภูมิ **“ประเทศไทยของเรา”**

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ดร. กมล รัตคล้าย)
ร่วมแสดงความยินดีกับนักเรียนผู้เข้าแข่งขัน

เรื่องเล่าเส้นทางการพัฒนา โรงเรียนสุขภาวะ : โรงเรียนแห่งความสุข

โดย นายกัมพล เจริญรักษ์

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำไผ่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

ผมได้รับคำสั่งให้ย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาที่โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำไปร้อยนี้ในวันที่ 7 ธันวาคม 2553 ได้บริหารจัดการโรงเรียนและผ่านการประเมินต่าง ๆ มากมาย เช่น สถานศึกษาพอเพียง สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบ 3 โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนคุณลักษณะของผู้เรียนยอดเยี่ยม หนึ่งโรงเรียนหนึ่งนวัตกรรม ครูดีเยี่ยม ครูแสนดี เป็นต้น นักเรียนทดสอบระดับชาติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นเป็นลำดับทุกปี ในปีการศึกษา 2555 นักเรียนสอบ O-NET มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษา 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ นักเรียนได้รับรางวัลเหรียญทองการแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับภาค ฯลฯ

แต่ผมกลับไม่มีความรู้สึกที่ตนเองดีใจมากนักหรือภูมิใจกับสิ่งที่ดีขึ้น ผมมีความรู้สึกที่ใจแค่วัยครั้งชั่วคราวเมื่อได้รับทราบผลที่ผ่านการประเมิน ผ่านการรับรอง ได้รับเกียรติบัตรได้โล่ แต่ความรู้สึกเหล่านั้นกลับหายไปอย่างรวดเร็ว ผมมองว่าครูสอนแบบเดิม นักเรียนเรียนแบบเดิม ครูจะเป็นผู้บอกความรู้มากกว่าสอนกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้เรียนไม่เกิดทักษะ ผู้เรียนไม่รู้ว่าเรียนไปแล้วจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ถ้าผู้บริหารไม่กระตุ้นครูก็เริ่มซาลง กระตุ้นมากหน่อยก็ดีขึ้นเป็นวงจร ไม่มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและไม่มีการเรียนรู้ร่วมกัน ไม่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์กร ขาดเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน ทำให้ผมตั้งคำถามกับตัวเองมากมาย เช่น

เกิดอะไรขึ้น
กับโรงเรียนของเรา

“แล้วเราต้องทำแบบนี้ไปเรื่อยๆ
โดยการกระตุ้นครูทุกครั้งที่เฉื่อยลงรีไจ”

“แล้วจะทำอะไรที่จะพัฒนาผู้เรียน
พัฒนาโรงเรียนให้ยั่งยืนให้ถึงเป้าหมาย
ของการศึกษาที่แท้จริง”

“ที่รพพยายามทำมาสองปีกว่าๆ
เป็นเพียงแค่เปลือกนอก
ของคุณภาพการศึกษาใช้หรือไม่”

ซึ่งผมมองว่าที่ดำเนินการอยู่ยังไม่ตอบโจทย์ในการพัฒนาครูและพัฒนา
ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ไม่ได้พัฒนาองค์กรให้ยั่งยืน ผู้เรียนไม่เกิดทักษะชีวิต
ขาดทักษะการหาความรู้ ขาดทักษะ ICT ฯลฯ

จุดเปลี่ยน

ผมพยายามมองหานวัตกรรมใหม่ ๆ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสาร ตำรา
งานวิจัย ศึกษาดูงานจากโรงเรียนและสถานที่ต่าง ๆ มากมาย แต่ก็ยังไม่มีทางออก
หรือหาแนวทางที่จะปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ที่ชัดเจน พอปลายปี 2555 ได้รับ
ทราบข่าวจากท่าน ผอ. สมศักดิ์ ประสาร เกี่ยวกับโครงการนี้ ผมได้รับข้อมูลแล้วผม

ไม่รอช้าสักนิด โทรศัพท์ไปถึงท่านครูใหญ่วิเชียร ไชยบัง เพื่อขอเข้าร่วม “โครงการเสริมสร้างพลังอำนาจการจัดการศึกษาที่สร้างสุขภาวะในโรงเรียน” ซึ่งหัวหน้าโครงการ คือ รศ.ดร.ประวิต เอราวรรณ์ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรยจึงเริ่มต้นเข้าร่วมโครงการนี้ จากความคิดที่อยากเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ๆ เป็นรูปแบบใหม่ ซึ่งที่ดำเนินการอยู่เดิมยังไม่ตอบโจทย์ในการพัฒนาครูและพัฒนาผู้เรียนได้เท่าที่ควร พอได้เข้าร่วมโครงการจริง ๆ เป็นโจทย์ใหญ่มากเลยว่าจะทำอย่างไร เพราะก่อนผมมาดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนนี้ ผู้บริหารคนเดิมได้พาครูไปดูงานที่โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนามาแล้วทุกคน แต่กลับมาที่โรงเรียนก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น ผมจึงได้ลองไปสอบถามครู ส่วนใหญ่ก็ปิดกั้นตัวเอง ไม่เปิดใจรับสิ่งใหม่ บอกว่าเราทำไม่ได้หรอก ครูเกือบทุกคนกลัว... กลัวการ “เปลี่ยนแปลง” นั่นละคือโจทย์ที่ผมจะต้องขบคิด หาวีธีการว่าจะเริ่มต้นอย่างไร

“ถ้าใจไม่เปิด ความคิดไม่เปลี่ยน
วิธีการย่อมไม่เปลี่ยน”

ผมและครูได้ร่วมกันเริ่มต้นดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โดยนำนวัตกรรมของโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา มาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทโรงเรียนของตนเอง พอเริ่มต้นจริง ๆ มีคำถามต่าง ๆ จากครู และผู้ปกครองนักเรียนตามมามากมาย เช่น เด็กจะสอบเข้าเรียนต่อได้ไหม เด็กจะได้อะไรจากการเรียนแบบนี้ เรียนแบบเดิมไม่ดีหรือถึงได้เปลี่ยนแบบใหม่ เป็นต้น ครูและผู้ปกครองเริ่มกลัว และไม่มั่นใจในสิ่งที่จะเริ่มต้นดำเนินการ ซึ่งเป็นโจทย์ให้ผมต้องนำไปคิดเพื่อจะทำความเข้าใจต่ออีก ถ้าจะไปตอบคำถามที่ละคนคงไม่มีวันตอบครบทุกคน หรือครบทุกคำถามแน่นอน

ผมจึงได้พูดคุยกับครู และร่วมกันวางแผนออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใหม่นี้ โดยจำลองการจัดการเรียนรู้มาไว้เพียงหนึ่งวัน และเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาเรียนรู้โดยครูเป็นคนพาทำกิจกรรมต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่เช้าแถวเหมือนนักเรียนทำกิจกรรมหน้าเสาธง เข้าห้องเรียนทำจิตศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning -- PBL) ตีมนม Body Scan รับประทานอาหารเที่ยงเหมือนกับนักเรียนทุกอย่าง (วันนั้นวันหยุดของนักเรียนแต่ให้ผู้ปกครองนักเรียนทุกคนมาเรียนแทน) ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำความเข้าใจกับผู้ปกครองนักเรียน สร้างความตระหนักในการเรียนรู้ และสร้างความมั่นใจให้กับครูมากขึ้น

นอกจากนี้ผมยังได้พาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครูไปดูงานที่โรงเรียนบ้านนาชนวน ก็ทำให้เกิดความเชื่อมั่นขึ้นมาระดับหนึ่ง เรามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทุกสัปดาห์ในวันพฤหัสบดี หรือที่เรียกว่า **ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ** (Professional Community Learning -- PCL) การสะท้อนกลับของครูในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรม จัดศึกษา เห็นผลอย่างรวดเร็ว เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ เช่น นักเรียนกล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก และมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น มีความรับผิดชอบและรู้หน้าที่ของตนเองเป็นส่วนมาก แต่ในช่วงบ่ายของการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ครูส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจ ยังไม่ชัดเจน ครูบางคนไม่ยอมลองสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน

พอสักเดือนกว่า ๆ ผมเองรู้สึกเริ่มท้อแท้ เหนื่อยใจ เพราะคาดหวังไว้มากเกินไปว่าครูทุกคนต้องทำได้ และต้องทำทุกคน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงกับนักเรียน ผมเริ่มคิดหนักมากขึ้น หาวิธีการต่าง ๆ ด้วยเทคนิคต่าง ๆ มากมายเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูที่ยังไม่เปิดใจยอมรับสิ่งใหม่ และการเปลี่ยนแนววิธีการสอนของครู เช่น นำชีวิตทัศน์มาเปิดให้ดู นำหนังสือที่จะสร้างแรงบันดาลใจมาถ่ายทอดสสารให้ครูอ่าน แล้วทำการทบทวนหลังปฏิบัติ (After Action Review -- AAR) กับครูในช่วงชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PCL) แต่ครูที่ยังไม่เปิดใจยอมรับก็เหมือนเดิม ทำให้ผมเองเริ่มท้อ เหนื่อยใจมากขึ้น เริ่มบ่นให้เพื่อนผู้บริหารเครือข่ายรับฟัง เล่าให้ศึกษานิเทศก์ที่ปรึกษาโครงการฟัง ก็ได้รับกำลังใจมาบ้าง แต่ก็ยังไม่รู้สึกดีขึ้นมากนัก “ท้อ เหนื่อย เริ่มหมดแรง หมดกำลังใจที่จะเดินต่อ”

แต่ในใจยังคิดว่าต้องทำเพื่อเด็ก เพื่อพัฒนาครู พัฒนาผู้เรียนเป็นเป้าหมายหลัก ต้องไม่ท้อ ต้องเชื่อมั่นและมีศรัทธาว่าเราต้องทำได้ เพื่อเป้าหมายเดียวคือ “นักเรียน” ถ้าเราไม่มีความเชื่อแล้วครูที่ทำอยู่ต้องไม่มั่นใจแน่นอน ผมเริ่มปรับวิธีคิดใหม่ เดินให้ช้าลง (เพราะส่วนใหญ่ครูตามไม่ทันความคิดของผม) แล้วหันกลับมามองด้านหลัง ค่อย ๆ ดึงครูขึ้นมา ค่อย ๆ เรียนรู้ไปกับครู ครูก็เรียนรู้กับนักเรียน คุยกันในวงชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PCL) โดยไม่เอาปัญหามาคุยก่อน เพื่อสานต่อเชื่อมโยง ความคิดระหว่างเพื่อนร่วมงานให้มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ นักเรียน โดยไม่กังวลว่า ต้องสำเร็จในเร็ววัน แต่เชื่อและศรัทธาว่าต้องมีวันสำเร็จแน่นอนสักวันหนึ่ง ถ้าเราเริ่มต้น กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงและมุ่งมั่นไม่ยอมแพ้ ทำด้วยหัวใจ เพื่อการเปลี่ยนแปลงจากจุด เล็ก ๆ แล้วขยายไปทั้งโรงเรียน โดยสร้างแรงบันดาลใจให้ครู เริ่มจากหนึ่ง สอง สาม

เชื่อและศรัทธาว่าต้องมีวันสำเร็จแน่นอนสักวันหนึ่ง ถ้าเราเริ่มต้น กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงและมุ่งมั่นไม่ยอมแพ้ ทำด้วยหัวใจ เพื่อการเปลี่ยนแปลงจากจุดเล็ก ๆ แล้วขยายไปทั้งโรงเรียน

สานต่อเชื่อมโยงความคิดระหว่างเพื่อนร่วมงาน ให้มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ นักเรียน

วันที่ 10 ตุลาคม 2556 เป็นวันที่จัดกิจกรรมสรุปองค์ความรู้ปิดควอเตอร์ (quarter) ที่ 2 ซึ่งเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนทำ เพราะปิดควอเตอร์ที่ 1 ทำเฉพาะระดับอนุบาล ก่อนจัดกิจกรรมผมไม่มีเวลาอยู่ที่โรงเรียนเลย ประมาณ 2 สัปดาห์ก่อนวันที่ 10 ต้องไปประชุม อบรม ตลอดช่วงนั้น จึงมอบหมายให้ครูคุยกันว่าจะจัดแบบไหน ทำอย่างไรเองทั้งหมด โดยผมจะโยนโจทย์กว้าง ๆ ให้ และให้ไปคิดต่อและลงรายละเอียดเพิ่ม โดยมอบหมายให้มีคนนำวงแต่ละครั้งในการพูดคุยกัน เดิมนั้นถ้าจัดกิจกรรมอะไรที่โรงเรียน ผมจะเป็นคนกำหนดรูปแบบกว้าง ๆ และไปแลกเปลี่ยนกับครูช่วยกันเติมเต็มรูปแบบและออกแบบกิจกรรมร่วมกัน ช่วงเตรียมการ ผมจะกำกับ ดูแล และช่วยเหลือสนับสนุนอยู่จนเรียบร้อยทุกกิจกรรม กิจกรรมส่วนใหญ่จึงออกมาดีถึงดีมาก แต่ครูไม่ได้คิดสร้างสรรค์ส่วนใหญ่รับคำสั่งหรือมอบหมายให้ทำ ปีต่อไปจัดกิจกรรมแบบเดิมอีกก็มาช่วยกันคิดใหม่ เริ่มต้นใหม่ ผมอยากให้ครูคิดให้มากขึ้น คิดเก่งขึ้น ถ้าเกิดจากความคิดของเขาเองงานที่ทำจะมีคุณค่าและงอกงามทางความคิดมากกว่ามอบหมายจากผม ผมจึงอยากพิสูจน์สิ่งที่คิดไว้ ผมได้โยนโจทย์นี้ให้ครูณัฐ ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการได้รับโจทย์จากผมเพื่อไปคุยกับเพื่อนครูต่อ

ก่อนวันงานผมได้มีโอกาสแวะมาดู เห็นคุณครู นักเรียน และบางชั้นมีผู้ปกครอง มาช่วยด้วย ร่วมกันออกแบบ ตกแต่ง เตรียมการอย่างดี ด้วยความร่วมมือ และร่วมแรง ร่วมใจกัน

พอถึงวันงาน ผมมาถึงโรงเรียน แทบไม่น่าเชื่อว่าสิ่งที่ผมเห็น ที่คุณครู นักเรียน ผู้ปกครองเตรียมการไว้เพื่อจัดกิจกรรมสรงองค์ความรู้ปิดควอเตอร์นี้จะทำได้ดี โดยเฉพาะทุกคนช่วยกันอยากให้งานออกมาดี มีการมีการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียน และแขกจากต่างโรงเรียนมาร่วมชมนิทรรศการ การแสดง และร่วมชื่นชมยินดี ในผลงานของเด็ก ๆ และครูที่ร่วมกันสร้างสรรค์ขึ้น เกิดเป็นความประทับใจที่ไม่รู้ลืม ช่วงกิจกรรมอาจไม่ราบรื่นมากนักแต่ทุกคนก็ช่วยกัน ร่วมมือกัน

ผมเห็นแล้วศรัทธาของคุณครู และศรัทธาของนักเรียน ถ้าเปิดโอกาสให้ทุกคน มีพื้นที่ในการแสดง ได้คิดริเริ่มเอง ลงมือปฏิบัติ ด้วยความเต็มใจ เต็มตามศรัทธาของตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทุกงานทุกกิจกรรมก็ออกมาดี ถึงจะไม่ดีมากเท่ากับที่ผมต้องวางแผน ควบคุม กำกับ เหมือนทุกครั้ง แต่ครั้งนี้ผมรู้สึกภาคภูมิใจในตัวครู และตัวนักเรียน ที่สามารถแสดงศรัทธาของตัวเองออกมาได้ผ่านการจัดกิจกรรมเพียงวันเดียว ซึ่งผมมองเห็นภาพรวมของกิจกรรม และรายละเอียดต่าง ๆ ที่ครู นักเรียน ผู้ปกครองร่วมมือ ตั้งแต่นั้นผมมีความเชื่อว่าครูของผมจะพัฒนาตนเอง ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข อยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี ตามศรัทธาของแต่ละบุคคล

เชื่อบั่นและศรัทธา

เปิดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ครูมีความมั่นใจรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น ผมเชื่อในศักยภาพของครูของผม แต่ผมได้คิดใคร่ครวญแล้วว่าครูที่โรงเรียนของผมมีความสามารถต่างกัน ศักยภาพของแต่ละคนไม่เท่ากัน

ในภาคเรียนนี้ผมจึงเริ่มต้นปรับกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการใหม่ ซึ่งผมได้แบ่งครูออกเป็น 3 กลุ่ม โดยนำนวัตกรรมมาใช้้อยู่สามอย่างเพื่อให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของครูที่โรงเรียน คือ

- ★ กลุ่มแรกที่มีความเข้าใจเข้าใจการใช้การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project - Based Learning)

- ★ กลุ่มที่สองที่มีความเข้าใจระดับปานกลางใช้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning) และ

- ★ กลุ่มที่สามที่มีความเข้าใจเร็วใช้การเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research - Based Learning)

ทุกสัปดาห์ในวันพฤหัสบดี จะตั้งวงชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PCL) คุยกัน โดยให้ครูเล่าเรื่องที่ทำในสัปดาห์ ว่าทำอะไร เกิดอะไรขึ้น มีชิ้นงานอะไรบ้าง ประทับใจสิ่งไหน จะต้องการให้เพื่อนช่วยอย่างไร และสัปดาห์ถัดไปจะทำอะไรบ้าง ให้ครูแต่ละคนเล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง ทุกคนได้ฟังเรื่องดี ๆ จากเพื่อน ๆ เล่าเรื่องประทับใจเล็ก ๆ ในการจัดกิจกรรม แต่ผมรู้สึกได้ว่าเพื่อนทุกคนรับฟังด้วยความชื่นชม ยินดี และอยากจะทำเรื่องที่ตนได้เรียนรู้กับนักเรียนให้เพื่อน ๆ ฟังบ้าง เกิดแรงบันดาลใจขึ้น เมื่อจบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผมเองยังรู้สึกว่าจะอยากจะทำสัปดาห์ถัดไปอีก ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่น่าเชื่อว่าจะเกิดความรู้สึกอย่างนี้

ผมจึงให้ครูเขียนเรื่องเล่าของตนเองเดือนละหนึ่งเรื่อง ผมเองก็เขียนเหมือนกัน เพื่อให้คุณครูได้เกิดทักษะการสื่อสาร ทักษะการเขียนมากขึ้น ผมได้อ่านเรื่องเล่าของคุณครูแล้วรู้สึกชื่นใจ นังยิ้มกับกระดากที่ถืออ่านอยู่ และบางแผ่นที่ครูเล่าเรื่องมายังมีคำถามเพิ่มขึ้นมาในใจอีกมากมาย แต่สิ่งหนึ่งที่ผมได้รับรู้ผ่านเรื่องเล่าของคุณครูคือ **ครูมีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ได้ลงมือทำและได้เรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียน แม้จะเป็นเพียงจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ ของความรู้สึกก็ตาม** โดยพูดออกมาจากสิ่งที่ได้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทุกสัปดาห์ในวันพฤหัสบดี บางคนพูดได้ดีมาก สามารถถ่ายทอดประสบการณ์และสิ่งที่เล่าได้เป็นฉาก ๆ มองเห็นภาพ ผมจึงได้รวบรวมเรื่องที่ครูทุกคนเขียนขึ้นเป็นเล่ม เพื่อให้เพื่อน ๆ ได้อ่านเรื่องเล่าของทุกคน เป็นการสร้างแรงบันดาลใจอีกทางหนึ่ง

ผมเริ่มมีความหวังมากขึ้น มีความสุขที่ได้ทำ และยิ่งมีความเชื่อ ศรัทธาว่าภายในสามปีโรงเรียนของเราจะพัฒนาให้มีคุณภาพเป็น “โรงเรียนดีที่สร้างสุขภาวะ” ถ้าเราทุกคนในองค์กรมองเป้าหมายเดียวกัน ร่วมกัน ช่วยกันพัฒนา ผู้เรียน พัฒนาครู พัฒนาโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ให้มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ

“เชื่อ ศรัทธา ลงมือทำ เปลี่ยนวิธีคิด ชีวิตก็เปลี่ยน”

เอกสารอ้างอิง

มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา. (2556). *เส้นทางการพัฒนาโรงเรียน
สุขภาวะ*. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การบูรณาการทักษะการคิด
กับการจัดการเรียนการสอน
อ่านและเขียน :
โรงเรียนประถมศึกษาชังคัต
(ตอนที่ 1)

โดย นางสาวอังคณา พิวกเกลี้ยง

นักวิชาการศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ผู้เขียนได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาดูงานและสังเกตการจัดการเรียนการสอนด้านการบูรณาการทักษะการคิดกับการจัดการเรียนการสอนอ่านและเขียน ที่โรงเรียนประถมศึกษาชังคัต (Changkat Primary School) ประเทศสิงคโปร์ และได้อภิปรายซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับครูใหญ่และครูผู้สอน ในบทความนี้จะกล่าวถึงความจำเป็น แนวคิด และกระบวนการดำเนินงานที่โรงเรียนนำมาใช้ในการบูรณาการทักษะการคิดกับการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนประถมศึกษาชังคัต (Changkat Primary School) เป็นโรงเรียนรัฐบาล (Government school) ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2508 เปิดสอน นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนประมาณ 1,500 คน มีครูจำนวน 76 คน ครูผู้ช่วย 4 คน บุคลากรระดับบริหาร และบุคลากรที่ไม่ใช่ครู จำนวน 10 คน ครูจำนวนร้อยละ 76 มีอายุต่ำกว่า 40 ปี (ข้อมูล พ.ศ. 2551) เวลาเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 เริ่มเรียนตั้งแต่เวลา 07.20 – 13.00 น. โดยมีช่วงเวลาพักสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 เวลา 09.30 – 10.00 น. และประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ตั้งแต่เวลา 10.00 – 10.30 น. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 เริ่มเรียนเวลา 13.00 – 18.15 น. มีช่วงเวลาพักระหว่างเวลา 15.00 – 15.20 น.

ความจำเป็นที่นำไปสู่การบูรณาการทักษะการคิดกับการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนได้ริเริ่มโปรแกรมการคิด (Thinking Programme) ตั้งแต่ พ.ศ. 2548 เพื่อตอบสนองต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและประกาศวิสัยทัศน์ใหม่ทางการศึกษา ของ นายกรัฐมนตรีลี เซียน ลุง (Prime Minister Lee Hsien Long) ใน พ.ศ. 2547 ที่ต้องการให้ครู “ลดการสอน เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ให้มากขึ้น” (Teach Less, Learn More -- TLLM) ซึ่งหมายถึงให้ครูลดการสอนลงแต่ให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับประกาศวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของ นายโก๊ะ จัก ตง (Goh Chok Tong) ที่ได้ประกาศวิสัยทัศน์ ให้สิงคโปร์เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และมีโรงเรียนที่เน้นสอนให้นักเรียนเป็นนักคิด (Thinking Schools, Learning Nation -- TSLN) ใน พ.ศ. 2540

ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการนี้ทำให้โรงเรียนต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนครั้งใหญ่ตั้งแต่หลักสูตรจนถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทำให้โรงเรียนต่าง ๆ ต้องพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรสถานศึกษา (School-based Curriculum Innovations – SCI) ของแต่ละโรงเรียนขึ้น ทั้งนี้นวัตกรรมหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละโรงเรียนอาจมีความแตกต่างกันและโรงเรียนต่าง ๆ สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันได้

โรงเรียนประถมศึกษา Changkat Primary School เป็นหนึ่งในโรงเรียนต้นแบบจำนวน 29 โรงเรียนที่นำร่อง “หลักสูตรลดการสอน เรียนรู้ให้มากขึ้น” ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งโปรแกรมการคิด (Thinking Programme) นี้ถือได้ว่าเป็นจุดเด่นในการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน

แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้

จากการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการคิดและการพัฒนาทักษะการคิดนั้น โรงเรียนประถมศึกษาซังคัตตัดสินใจเลือกใช้แนวคิดของอาเทอร์ แอล คอสตา และเบนนา แคลลิก (Arthur L. Costa & Bena Kallick) คือ ‘นิสัยแห่งการคิด’ (Habits of Mind) จากหนังสือ Habits of Mind: A Developmental Series ซึ่งอธิบายเกี่ยวกับการสร้างความคิด อย่างฉลาด เป็นการเตรียมบุคคลเพื่อเผชิญกับปัญหา สถานการณ์ หรือคำถามที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 16 ประการ

เหตุผลที่เลือกแนวคิดจาก ‘นิสัยแห่งการคิด’ มาใช้ในโปรแกรมการคิด (Thinking Programme) นี้เนื่องจากหนังสือชุดนี้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะของคนที่มีนิสัยแห่งการคิดไว้อย่างละเอียด และได้ให้แนวทางสำหรับครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้มีนิสัยแห่งการคิดไว้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนที่ต้องการให้นักเรียน ‘เรียนรู้เพื่อเรียน’ (Learning to Learn) ให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการ (process skills) ที่นักเรียนจะนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการเรียนการสอนในทุกรายวิชา ตลอดจนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

คำถามที่เกิดขึ้น

เมื่อเริ่มต้นคิดบูรณาการทักษะการคิดเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอน ก็เกิดคำถามตามมา

ควรบูรณาการกับวิชาใด
จึงจะเหมาะสม

ในระยะแรกนี้ควรเริ่ม
ที่ทักษะใดก่อน

1. **ควรบูรณาการกับวิชาใดจึงจะเหมาะสม** ซึ่งโรงเรียนได้เลือกวิชาภาษาอังกฤษเนื่องจากมีความยืดหยุ่นในการสอนให้ครบตามเนื้อหาหลักสูตรได้มากกว่าวิชาคณิตศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ และในชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษนี้ครูสามารถสอนคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ‘นิสัยแห่งการคิด’ (Habits of Mind) ได้

2. **ในระยะแรกนี้ควรจะเริ่มที่ทักษะใดก่อน** เมื่อพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วโรงเรียนจึงได้ริเริ่มให้บูรณาการทักษะการคิดเข้ากับการสอนอ่านจับใจความ (reading comprehension) ก่อน เนื่องจากนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนร้อยละ 60 ได้คะแนนการสอบวิชาอ่านจับใจความไม่ถึงระดับตามที่โรงเรียนคาดหวังไว้ นอกจากนี้ นักเรียนยังไม่มีกลยุทธ์ในการตอบคำถามจากการอ่านจับใจความที่เป็นระบบ ประกอบกับเพื่อให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ มีข้อหนึ่งกำหนดไว้ว่า เพื่อให้ให้นักเรียนใช้ยุทธวิธีการอ่าน (reading strategies) ในการหาความหมายของข้อความ (to construct meaning of text)

กระบวนการดำเนินงาน

เมื่อโรงเรียนตัดสินใจดำเนินงานโปรแกรมการคิด (Thinking Programme) นั้น โรงเรียนประสบกับความท้าทายสำคัญ 4 ประการ คือ

1. มีวิธีใดที่ใช้ในการบูรณาการทักษะการคิด
เข้ากับหลักสูตรการสอนได้บ้าง

2. จะมีกรอบมรรควิธีอย่างไร

3. มีวิธีใดที่ช่วยเปลี่ยนความคิด/ความเชื่อของครู
ให้เห็นด้วยกับโครงการนี้

4. จะหาทรัพยากร/แหล่งความรู้ในเรื่องนี้ได้จากที่ใด

จากความท้าทายข้างต้นจึงได้มีการจัดประชุมครูและผู้บริหารโรงเรียนขึ้น ผลจากการประชุมทำให้โรงเรียนตัดสินใจดำเนินงานตามกรอบแนวทาง ดังนี้

1. เริ่มต้นเป็นโครงการวิจัยทดลอง มีชั้นเรียนนำร่อง จำนวน 2 ห้องเรียนก่อน โดยให้ครูกลุ่มหนึ่งที่มีความคิดเห็นตรงกันเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง แล้วจึงขยายต่อไปยังครูอื่น ๆ ต่อจากนั้นจึงจะให้ครูชั้นอื่น ๆ เรียนรู้และประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน การสอนของตนตามแผนงานพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development) ต่อไป

2. มีกระบวนการปฏิบัติงานตามวงจรเดมิง (Deming Cycle) วางแผน-ปฏิบัติ- ตรวจสอบ-ดำเนินงานให้เหมาะสม (PDCA approach)

3. เน้นกระบวนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development) ที่เป็นระบบและชัดเจน มีเครื่องมือการเรียนรู้ที่มีพลังโดยเน้นให้ เพื่อนร่วมงานช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อส่งผลต่อการเปลี่ยนความคิด/ ความเชื่อของครูทั้งโรงเรียนในท้ายที่สุด

4. นำผลสำเร็จจากโครงการวิจัยนำร่องเป็นตัวอย่าง ชี้ให้เพื่อนครูเห็นถึงความ สำเร็จ และเกิดการยอมรับในที่สุด

แผนการดำเนินงานพัฒนานวัตกรรม

แผนการดำเนินงานโปรแกรมการคิด (Thinking Programme) ซึ่งเป็นการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดนั้นเริ่มขึ้นใน พ.ศ. 2548 ซึ่งในปีนั้นเริ่มต้นเป็นโครงการทดลองนำร่อง โดยค่อย ๆ แนะนำแนวคิด/หลักการ ‘นิสัยแห่งการคิด’ (Habits of Mind) เข้ากับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนจำนวน 2 ห้องเรียน

ใน พ.ศ. 2549 โรงเรียนทำงานร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาต้นแบบนวัตกรรมหลักสูตร ‘ลดการสอน เรียนรู้ให้มากขึ้น’ (Teach Less Learn More Prototype) โดยส่งครูเข้าอบรมตามหลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง (engaged learning) ที่เรียกว่า PETALS และร่วมพัฒนาคู่มือและสื่อสำหรับครูที่เรียกว่า PETALS: The Teacher’s Toolbox ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ และกำหนดให้มีการบูรณาการทักษะการคิดตามแนวคิด ‘นิสัยแห่งการคิด’ (Habits of Mind) กับการสอนอ่านจับใจความในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยครูทั้งชั้นร่วมกันวางแผนพัฒนาบทเรียนชั้น 7 บท (โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดให้ชื่อวิชาอ่านจับใจความนี้ว่า ผู้อ่านที่มีกลยุทธ์ (Strategic readers)) เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะ 3 ประการ ที่ช่วยส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้อ่านที่มีกลยุทธ์ ได้แก่ การกำกับตรวจสอบตนเอง (Self-monitoring) การจัดการตนเอง (Self-managing) และการเปลี่ยนแปลงตนเอง (Self-modifying)

แผนการดำเนินงานพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรของโรงเรียน

ที่มา : Changkat Primary School, 2008

โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการทำความเข้าใจและเตรียมความพร้อมของครูโดยจัดให้มีแผนพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development) ซึ่งในส่วนของแผนพัฒนาวิชาชีพในปีนี้ กำหนดให้ครูทุกคนในโรงเรียนอ่านหนังสือ Habits of Mind: A Developmental Series เพื่อทำความเข้าใจแนวคิด/หลักการตามหลักของ ‘นิสัยแห่งการคิด’ และแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้จากการอ่านกับเพื่อนครูในทุกวันพุธของสัปดาห์ซึ่งเป็นวันประชุมร่วมกัน

ใน พ.ศ. 2550 ขยายโครงการ โดยบูรณาการทักษะการคิดเข้ากับการสอนกลยุทธ์การเขียน (writing strategies) ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และให้ชื่อวิชาว่า ผู้กำหนดการเขียนด้วยตนเอง (Self-Regulated Writers) เนื่องจากเห็นว่าแนวคิด ‘นิสัยแห่งการคิด’ (Habits of Mind) นั้นนอกเหนือจากที่มีการสอนร่วมกับทักษะการอ่านจับใจความแล้ว ควรสอนร่วมกับทักษะที่สำคัญอื่น ๆ ด้วย ในวิชาการเขียนนี้ครูสอนทักษะการคิดจาก ‘นิสัยแห่งการคิด’ ร่วมกับกลยุทธ์ SPACE ของคาเรน อาร์ แฮร์ริส และสตีฟ เกรแฮม (Karen R. Harris & Steve Graham) ซึ่งอธิบายเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการวางแผนการเขียน

ในส่วนของแผนพัฒนาวิชาชีพนั้นครูที่เป็นผู้ขับเคลื่อนความรู้ (Research Activists) เป็นผู้นำในการแลกเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับทักษะการคิดให้กับเพื่อนครูด้วยกัน โดยใช้วิธี ‘เรียนรู้ ประยุกต์ แลกเปลี่ยน และปรับปรุง’ (cycle of Learn, Apply, Share and Refine)

ใน พ.ศ. 2551 ครูทุกชั้นเรียนเข้าร่วมแผนพัฒนาวิชาชีพด้วยความตั้งใจที่จะเรียนรู้และปฏิบัติการสอนทักษะ/พฤติกรรมความคิด โดยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 พัฒนาพฤติกรรมความคิดโดยบูรณาการ กับวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 บูรณาการทักษะการคิด ร่วมกับวิชาการเขียน (Self Regulated Writers) ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 บูรณาการทักษะการคิดร่วมกับวิชาอ่านจับใจความ (Strategic readers) และวิชาการเขียน (Self Regulated Writers) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เน้นที่การบูรณาการทักษะการคิดร่วมกับวิชาอ่านจับใจความ (Strategic readers) และได้บูรณาการทักษะการคิดเข้ากับการสอนในวิชาภาษาท้องถิ่น (Mother Tongue Languages) ในทุกระดับชั้น (ปูพื้นฐาน/พัฒนาทักษะ/พฤติกรรมความคิด)

กระบวนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาวิชาชีพ

กระบวนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาวิชาชีพนั้นมีขั้นตอนดำเนินการตามวงจรเดมิง (Deming Cycle) วางแผน-ปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ดำเนินการให้เหมาะสม (PDCA approach) โดยโรงเรียนดำเนินการและครูในโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและการแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครูในโรงเรียนจากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์การเรียนการสอนในโรงเรียนเอง มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นการวางแผน (Plan)

โดยให้ครูได้เรียนรู้แนวคิด/ทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการคิด และกระบวนการคิดของมนุษย์ ตลอดจนอ่านหนังสือ ‘นิสัยแห่งการคิด’ หรือ Habits of Mind: A Developmental Series ต่อจากนั้นครูร่วมกันวางแผนจัดทำแผนการสอนและบทเรียนที่จะใช้สอนในชั้นเรียนโดยนำทักษะการคิดเข้ามาบูรณาการกับการสอน รวมทั้งจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์/แหล่งความรู้ที่จำเป็นต้องใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอน ต่อจากนั้นจัดให้มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยน และนำเสนอบทเรียนและแผนการสอนแก่เพื่อนครู ในชั้นตอนนี้ครูได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและอภิปรายเพื่อพัฒนาบทเรียนเหล่านี้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ขั้นการปฏิบัติ (Do)

คือการทดลองนำบทเรียนที่ได้พัฒนาร่วมกันไปใช้สอนในชั้นเรียน ในชั้นตอนนี้ครูเองก็เกิดการเรียนรู้ด้วย

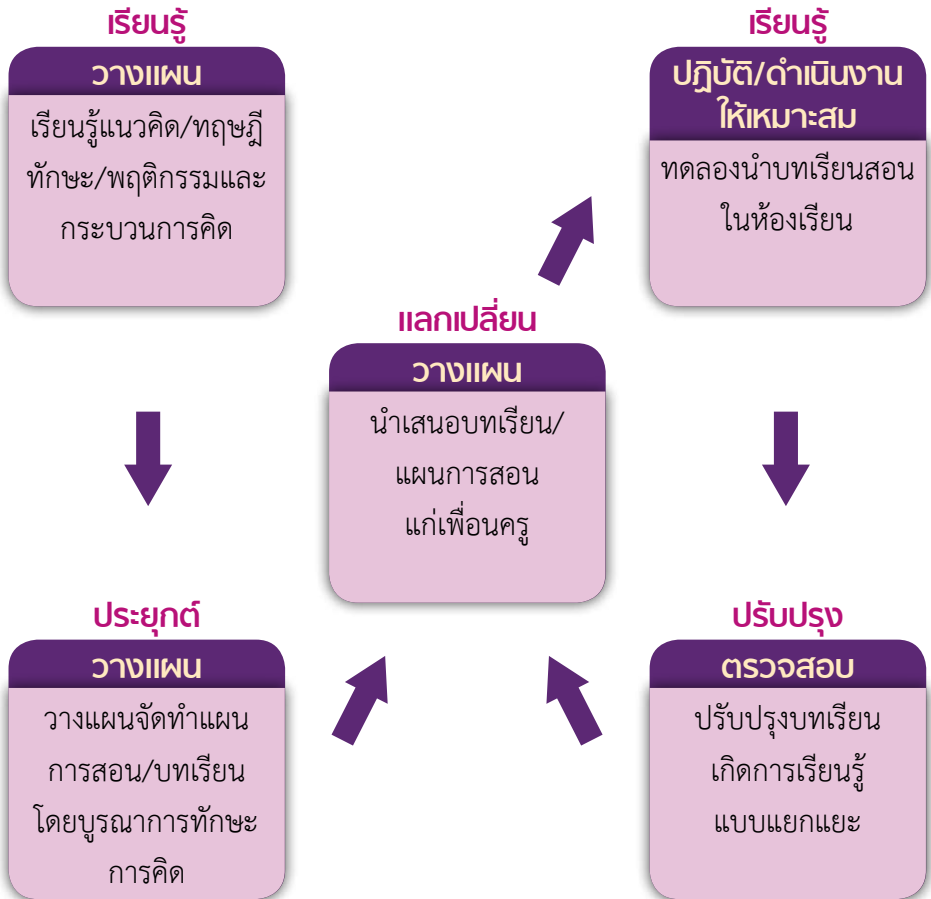
ขั้นการตรวจสอบ (Check)

ในชั้นตอนนี้ครูประชุมเพื่อปรับปรุงบทเรียนร่วมกันอีกครั้ง ต่อจากนั้นจึงนำเสนอบทเรียนและแผนการสอนแก่เพื่อนครู เพื่อเสนอความคิดเห็นและอภิปรายเพื่อพัฒนาบทเรียนเหล่านี้อีกครั้งหนึ่ง ในชั้นตอนนี้ครูเกิดการเรียนรู้แบบแยกแยะ (differentiated learning)

ขั้นดำเนินงานให้เหมาะสม (Act)

คือการนำบทเรียนที่พัฒนาในครั้งที่สองนี้ไปสอนในชั้นเรียน

กระบวนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาวิชาชีพ

ที่มา : Changkat Primary School, 2008

กระบวนการสร้างสรรค์ความรู้

การดำเนินงานตามแผนพัฒนาวิชาชีพนี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในโรงเรียน ทั้งนักเรียนและครูผู้สอน ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นช่วยสร้างสรรค์ความรู้ (knowledge creation) ขึ้นใน 2 ด้านคือ นวัตกรรมหลักสูตรที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโปรแกรม

การคิด (Thinking programme) และอีกด้านคือ ครูได้ประชุมเสนอแนวคิดและแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการสอน กระบวนการสร้างสรรค์ความรู้เกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

กระบวนการสร้างสรรค์ความรู้

ที่มา : Changkat Primary School, 2008

★ ครูเกิดความตระหนักเมื่อได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะ/พฤติกรรมความคิดและอ่านหนังสือ ‘นิสัยแห่งการคิด’ (Habits of Mind) และได้แลกเปลี่ยนความรู้จากการอ่านกับเพื่อนครูด้วยกัน

★ ครูผู้ขับเคลื่อนความรู้ (Research Activists) เป็นผู้นำในการแลกเปลี่ยนและให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะและพฤติกรรมความคิด

★ จากคุณลักษณะ 16 ประการของผู้ที่มีนิสัยแห่งการคิด ตามหนังสือนี้ ครูผู้ขับเคลื่อนความรู้ (Research Activists) วิเคราะห์และบ่งชี้คุณลักษณะหลักที่จัดว่าเป็นนิสัยแห่งการคิด (thinking habits) ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 7 คุณลักษณะ ได้แก่ การคิดอย่างยืดหยุ่น (Thinking Flexibly) การคิดเรื่องความคิด (Thinking about our Thinking or Metacognition) การตั้งคำถามและการนำเสนอปัญหา (Questioning and Posing Problems) การประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีกับสถานการณ์ใหม่ (Applying Past Knowledge to New Situations) การคิดและการสื่อสารด้วยความชัดเจนและถูกต้อง (Thinking and Communicating with Clarity and Precision) การคิดอย่างเป็นอิสระ (Thinking Interdependently) และการรวบรวมข้อมูลผ่านทางประสาทสัมผัสทั้งหมด (Gathering Data through All Senses) ส่วนคุณลักษณะอื่น ๆ เป็นทัศนคติ (attitude habits) ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดและดำรงคุณลักษณะการคิดทั้ง 7 คุณลักษณะ ซึ่งจะนำมาใช้จัดการสอนร่วมกับคุณลักษณะหลักที่เป็นนิสัยแห่งการคิดทั้ง 7 ตามความเหมาะสม

★ กระบวนการสร้างสรรค์ความรู้ในเชิงลึกเกิดขึ้นเมื่อครูพิจารณาคัดเลือกคุณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้สอนในแต่ละวิชา เนื่องจากครูต้องศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา และคุณลักษณะการคิดที่เหมาะสมสอดคล้องกัน

★ เกิดความรู้ใหม่ขึ้นในกลุ่มครูเมื่อครูประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการนำเสนอบทเรียนแก่เพื่อนครู และปรับปรุงบทเรียนร่วมกันหลังจากนำไปใช้ทดลองสอน ในชั้นเรียนวิชาการอ่านจับใจความและวิชาการเขียน ในขั้นตอนนี้ครูเริ่มตั้งคำถามถึงวิธีการสอนของตนว่าเหมาะสมหรือไม่ มีสิ่งใดที่ควรต้องปรับปรุง และการสอนนั้นจะทำให้ นักเรียนพัฒนาได้จริงหรือไม่ นอกจากนี้ครูได้แลกเปลี่ยนและปรึกษากันว่าตนเองได้ทดลองสอนอะไรบ้าง บรรลุเป้าหมายอะไรบ้าง และในขั้นตอนนี้เพื่อนครูจะช่วยให้คำแนะนำเมื่อครูแต่ละคนพบปัญหาในการสอน และช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข เป็นการทำงานร่วมกันและร่วมกันแก้ไขปัญหาเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน

★ ผู้บริหาร/ครูในหมวดภาษาอังกฤษและภาษาท้องถิ่นสังเคราะห์นวัตกรรมการหลักสูตรนี้ในภาพรวม และตัดสินใจนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทุกระดับชั้น

ผลของแผนพัฒนาวิชาชีพที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อของครู

จากผลการสำรวจความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่มีต่อแผนพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งสำรวจเมื่อ พ.ศ.2550 พบว่าครูร้อยละ 95 (และร้อยละ 100 จากการสำรวจใน พ.ศ. 2551) ระบุว่า จะทดลองบทเรียนบูรณาการทักษะการคิดกับวิชาที่สอนแม้ว่า โรงเรียนจะไม่บอกให้ทำก็ตาม และครูร้อยละ 98 เห็นคุณค่าของการสอนทักษะการคิด โปรแกรมการคิดนี้ใน พ.ศ. 2552 มีการประเมินผลโครงการในภาพรวมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน

โรงเรียนติดคุณลักษณะ 16 ประการ ตามแนวคิด
 ‘นิสัยแห่งการคิด’ (Habits of Mind) ที่อาคารเรียน เพื่อเน้นย้ำ
 ให้ครูและนักเรียนตระหนักรู้อยู่เสมอ

ผู้เขียนได้วิเคราะห์ปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียน ดังนี้

- ★ ความตั้งใจจริงของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจน และสื่อสารเป้าหมายไปยังครูในโรงเรียนให้รับรู้และตระหนักร่วมกัน
- ★ ครูผู้ขับเคลื่อนความรู้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อลดการต่อต้านโดยสอน ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เมื่อครูอื่น ๆ เห็นความสำเร็จก็เต็มใจร่วมมือ
- ★ พัฒนาบุคลากรอย่างยั่งยืน โดยใช้แผนพัฒนาวิชาชีพ ครูเกิดการเรียนรู้และสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน
- ★ วางแผนงานอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน
- ★ เน้นย้ำให้ตระหนักร่วมกัน โดยการจัดการเรียนการสอน และติดแนวคิด ‘นิสัยแห่งการคิด’ ที่ห้องเรียนและอาคารเรียน และมีสมุดคู่มือสำหรับนักเรียน
- ★ การสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาต้นแบบนวัตกรรมหลักสูตรร่วมกับโรงเรียน และจัดอบรมให้โรงเรียน

สำหรับฉบับต่อไปเตรียมพบกับการปูพื้นฐานแนวคิดและพฤติกรรมเบื้องต้นที่ส่งเสริมทักษะและพฤติกรรมความคิดในชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาปีที่ 1

เอกสารอ้างอิง

Changkat Primary School. (2008). *Changkat Primary School : TLLM Prototype*. [Brochure].

Costa, A and Kallick, B. (2000). *Habits of Mind: A Developmental Series*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

**การพัฒนานิสัยรักการอ่าน
ของนักเรียน
โดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
และพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต
โรงเรียนจตุรมิตรวิทยาคาร**

โดย นายสมใจ วิเศษทักษิณ

ผู้อำนวยการโรงเรียนจตุรมิตรวิทยาคาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

สภาพปัจจุบันห้องสมุดโรงเรียนจตุรมิตรวิทยาการ ตั้งอยู่บริเวณชั้น 1 อาคารเรียนหลังที่ 3 มีขนาด 6 ห้องเรียน มีพื้นที่บริการ 464 ตารางเมตร ห้องสมุดได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่องในการพัฒนา ทั้งงบประมาณจากทางโรงเรียน และงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ด้วยการทอดผ้าป่า เพื่อปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดให้มีความพร้อมในการให้บริการมากขึ้น ทั้งด้านบรรยากาศ หนังสือและกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามเกณฑ์ห้องสมุด 3 ดี ในปีการศึกษา 2554 ห้องสมุดโรงเรียนได้รับรางวัลห้องสมุดเหรียญทอง อันดับ 1 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 และในปีเดียวกันได้ส่งห้องสมุดเข้าร่วมประกวดห้องสมุดดีเด่นของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ได้รับการคัดเลือกเข้ารับรางวัลห้องสมุดดีเด่นระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อมาในปีการศึกษา 2555 ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ต้นแบบในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

จากรายงานผลการดำเนินงานห้องสมุดในปีการศึกษา 2555 พบว่า ห้องสมุดมีปริมาณหนังสือจำนวน 22,317 เล่ม เฉลี่ย 21.62 เล่มต่อนักเรียน 1 คน มีคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นจำนวน 20 เครื่อง มีอัตราการเข้าใช้ห้องสมุด ร้อยละ 56 ต่อวัน มีอัตราการยืมหนังสือร้อยละ 8.15 ต่อวัน เข้าใช้บริการอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 5.52

แต่เมื่อศึกษารายละเอียดลึกลงไป พบว่า นักเรียนที่เข้าใช้บริการห้องสมุดส่วนใหญ่ ใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งพบปะพูดคุยกับเพื่อน ใช้สำหรับนั่งทำการบ้าน และใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิงและสื่อสารสังคมออนไลน์ ส่งผลให้นักเรียนขาดการพิจารณาคัดเลือกข้อมูลประกอบการเรียน สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของห้องสมุด พบว่า จุดอ่อน ที่ต้องนำไปปรับปรุงและพัฒนา ได้แก่ ครูขาดทักษะในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน นักเรียนขาดทักษะใฝ่เรียน ใฝ่รู้ การประชาสัมพันธ์เชิงรุกยังไม่ทั่วถึง อุปสรรค ที่พบ ได้แก่ ระบบคอมพิวเตอร์คุณภาพต่ำ ชำรุดบ่อย ระบบการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต มีปัญหา หนังสือเก่า ชำรุด

สอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบที่ 2 ได้ให้ข้อเสนอแนะและ จุดที่ควรพัฒนา กับสถานศึกษาว่า ผู้เรียนควรได้รับการฝึกคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจรรย์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ จัดให้ผู้เรียนรู้จัก ทำงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบ และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนทำโครงการ และด้านครูและสถานศึกษา ครูควรพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษาควรจัดให้มีบริการเทคโนโลยีและสารสนเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ดังนั้น เพื่อสร้างความตระหนัก เห็นคุณค่า และความสำคัญดังกล่าว ผู้เขียน ในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียน จึงได้พัฒนาการดำเนินงานโครงการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียน จตุรมิตรวิทยาการ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และส่งเสริม สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมห้องสมุดในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีบรรยากาศน่าอยู่น่าเรียน ร่มรื่น สะอาด สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียน โรงเรียนจตุรมิตรวิทยาการ สามารถเลือก และตัดสินใจใช้สารสนเทศต่าง ๆ ได้ตรงกับ ความต้องการ มีทักษะในการใช้ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีนิสัยรักการอ่านและ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่ดีตลอดไป

เป้าหมายในการพัฒนา

เป้าหมายด้านปริมาณ

1. นักเรียนโรงเรียนจตุรมิตรวิทยาคาร จำนวน 1,037 คน ได้รับการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

2. ห้องสมุดโรงเรียนจตุรมิตรวิทยาคาร พัฒนาสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด มีคุณภาพ สะอาดเรียบร้อย สวยงาม เป็นแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ และให้บริการนักเรียนได้อย่างทั่วถึง เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ ร้อยละ 100

เป้าหมายด้านคุณภาพ

1. นักเรียนและครูมีนิสัยรักการอ่าน และสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

2. ห้องสมุดโรงเรียนจตุรมิตรวิทยาคาร เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีบรรยากาศ น่าอยู่ น่าเรียน ร่มรื่น สะอาด สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการดำเนินการ

ยึดนักเรียนเป็นเป้าหมาย
บริหารจัดการ
บนพื้นฐานของทรัพยากร
ที่มีอยู่อย่างจำกัด
ดำเนินกิจกรรมเพื่อ
ให้บรรลุเป้าหมาย

ผู้เขียนกำหนดวิธีการพัฒนากระบวนการบริหารตามกระบวนการ วางแผน (Planning) การจัดการองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) โดยยึดนักเรียนเป็นเป้าหมาย บริหารจัดการบนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ดำเนินกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้วยกระบวนการปฏิบัติด้วยการวางแผน (Plan) ดำเนินการ (Do) การติดตาม กำกับ ดูแล นิเทศและประเมินการปฏิบัติงาน (Check) และการประมวลผล (Act) หรือวงจรเดมมิง (Deming Cycle) และกำกับติดตามด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI : Key Performance Indicators) ใช้หลักทฤษฎีทางการบริหารมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการบริหารองค์กร พัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริงและยึดหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จ (Success Factors) ที่สำคัญคือ 1) ความตระหนักและมุ่งมั่นของครู 2) การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ความตระหนักและความร่วมมือของนักเรียน และ 4) การทำงานของครูในแบบมืออาชีพ (Professional Teachers) กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโครงการด้านปริมาณและคุณภาพดังนี้

กรอบในการดำเนินการ

บริหารจัดการตาม วงจรเดมिंग (Deming Cycle) และ POLC

หลักการจัดการ POLC

1. กระบวนการวางแผน (Planning)
2. การจัดการองค์กร (Organizing)
3. การนำ (Leading)
4. การควบคุม (Controlling)

บริหารจัดการตามวงจรเดมिंग (Deming Cycle)

1. การวางแผน (Plan)
2. ดำเนินการ (Do)
3. การติดตาม กำกับ ดูแล นิเทศและประเมินการปฏิบัติงาน (Check)
4. การประมวผล (Act)

กำกับติดตามด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ
KPI (Key Performance Indicators)

วิธีการพัฒนา

ระยะที่ 1 การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต

การดำเนินการโครงการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนจตุรมิตรวิทยาการ ได้พัฒนาห้องสมุดมีชีวิตตามเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุด 3 ดี ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ หนังสือดี บรรยากาศดี และบรรณารักษ์ดี

วิธีการดำเนินการ

1. แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต
2. ประชุมคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและปฏิบัติ
3. วางแผนและมอบหมายหน้าที่พัฒนาห้องสมุดมีชีวิตแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ หนังสือดี บรรยากาศดี และบรรณารักษ์ดี
4. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต
5. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเป้าหมายและติดตามความก้าวหน้าและความสำเร็จของการดำเนินงาน
6. คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย จุดพัฒนา และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง แก้ไข
7. รายงานผลการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมหนังสือ/สื่อการเรียนรู้

กิจกรรมบรรยากาศดี/สถานที่ดี

กิจกรรมบรรณารักษ์ดี

ระยะที่ 2 การพัฒนาศักยภาพครู

และกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

กิจกรรมพัฒนาศักยภาพครู

วิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ในหัวข้อ “โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และห้องสมุด 3 ดี” ในวันที่ 28 - 29 มิถุนายน 2556
2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และบุคลากรเข้ารับการอบรม ในวันที่ 28 - 29 มิถุนายน 2556
3. ประเมินผลการดำเนินงาน
4. กำกับ นิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินงาน

กิจกรรมพัฒนาศักยภาพครู

กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีขั้นตอนและวิธีการดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
2. ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อม และพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
3. วางแผนกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเน้นทักษะการพูด ได้แก่ อ่านแล้วอยากเล่า สื่อสร้างสรรค์ เดิมพันปันน้ำใจให้น้อง ห้องสมุดเสียง

2) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเน้นทักษะการฟัง ได้แก่ ห้องสมุดเสียง อ่านแล้วอยากเล่า สื่อสร้างสรรค์ เดิมพันปันน้ำใจให้น้อง

3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเน้นทักษะการอ่าน ได้แก่ หนังสือสู่ชุมชน ตะกร้าหนังสือเคลื่อนที่ สื่อสร้างสรรค์ เดิมพันปันน้ำใจให้น้อง หนังสือแผ่นเดียว ห้องสมุดยืมอ่าน บันทึกรักการอ่าน เพิ่มพลังการศึกษาด้วยหนังสือ ธรรมชาติ นิทรรศการหนังสือตามเทศกาลต่าง ๆ สารานุกรมน่ารู้ หนังสือเชียร์อ่าน (ผ่านเฟซบุ๊ก)

4) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเน้นทักษะการเขียน ได้แก่ สารานุกรมน่ารู้ เขียน บอกรักสื่อความหมาย หนังสือเชียร์อ่าน (ผ่านเฟซบุ๊ก) บันทึกรักการอ่าน

4. คณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เป็นไปตามแผน
5. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเป้าหมาย และติดตามความก้าวหน้าและความสำเร็จของการดำเนินการ
6. คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย จุดพัฒนา และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข
7. รายงานผลการดำเนินกิจกรรม

รายละเอียดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียน มีดังนี้

กิจกรรมห้องสมุดยืมอ่าน

โดยจัดป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ความรู้
ของกิจกรรม วันสำคัญหรือเรื่องน่ารู้
ทั่วไป เผยแพร่ในโรงเรียน
และบริเวณหน้าห้องสมุด

กิจกรรมสารานุกรมน่ารู้

โดยตั้งคำถามจากหนังสือสารานุกรม
ชี้แหล่งและเล่มให้เพื่อหาคำตอบ
นักเรียนค้นคว้าหาคำตอบ
และส่งคำตอบเพื่อให้ครู
คัดเลือกรับรางวัล

กิจกรรมบันทึกการอ่าน

กิจกรรมบันทึกการอ่าน
(ร่วมกับสำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์
และสำนักพิมพ์แจ่มใส) ดำเนินการโดย
นักเรียนอ่านหนังสือและบันทึกสาระความรู้
ที่ได้จากการอ่าน และบอกว่าเรื่องที่อ่านใช้
เวลาในการอ่านกี่นาที อ่านครบ 2,000 นาที
ได้รับเกียรติบัตรยอดนักอ่าน
จากสำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์

กิจกรรมเพิ่มพลังการศึกษา ด้วยหนังสือธรรมะ

โดยเข้าร่วมโครงการ และได้รับหนังสือ
บริจาคเกี่ยวกับธรรมะของพระมิตซูโอะ
นำมาอ่านก่อนเริ่มเรียนในวิชาแรก
ของแต่ละวัน วันละประมาณ
5 นาที อ่านทุกห้องเรียน

กิจกรรมนิทรรศการหนังสือ ตามเทศกาลต่าง ๆ

โดยจัดแสดงนิทรรศการหนังสือที่
เกี่ยวข้องกับวันสำคัญ เพื่อกระตุ้น
ส่งเสริมให้ผู้ชื้ออยากอ่านหนังสือ

กิจกรรมเขียน บอกรักสื่อความหมาย

โดยให้นักเรียนเขียนความรู้สึกของตนเอง
บอกรักสิ่งที่ตนเองชื่นชอบ เช่น ในวันแม่
เขียนความรู้สึกบอกรักแม่ วันพ่อเขียนความรู้สึก
ที่มีต่อพ่อ เทศกาลปีใหม่เขียนคำอวยพร
ให้กับชาวชมพูฟ้า และวันวาเลนไทน์เขียน
บอกรักห้องสมุด และคัดเลือกนักเรียน
ที่มีผลงานดีรับรางวัล

กิจกรรมสื่อสร้างสรรค์ เติมฝันปันน้ำใจให้น้อง

โดยนักเรียนยุวบรรณารักษ์ จัดกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่านให้กับรุ่นน้องโรงเรียนเดิม
ดำเนินการ 2 โรงเรียน ได้แก่
โรงเรียนบ้านโนนโพธิ์
และโรงเรียนบ้านสัมพันธ์

กิจกรรมหนังสือเชียร์อ่าน (ผ่านเฟซบุ๊ก)

โดยนักเรียนถ่ายภาพคู่กับหนังสือ
ที่ตนชื่นชอบ เขียนคำแนะนำเกี่ยวกับ
หนังสือเล่มนั้น แล้วโพสต์ภาพดังกล่าว
ลงในหน้าเพจเฟซบุ๊กของห้องสมุด
ใครที่มียอดกดไลค์สูงสุด
ได้รับรางวัล

ผลสำเร็จของการดำเนินงาน

จากผลการดำเนินโครงการ “พัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนจตุรมิตรวิทยาการ” ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

การพัฒนาผู้เรียน

ส่งผลให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ประเมินได้จากสถิติการเข้าใช้ห้องสมุดและการยืมหนังสือของนักเรียนเพิ่มขึ้น นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่โรงเรียนจัดขึ้น นักเรียนมีความสามารถในการรับรู้ เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ นักเรียนสามารถสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้เพิ่มขึ้นทุกปี และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาต่างประเทศ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี

โรงเรียนจตุรมิตรวิทยาการมีผลการประเมินภายนอกรอบสาม ได้รับการรับรองมาตรฐานสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับคุณภาพ ดี คะแนน 84.21 นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันงานศิลปหัตถกรรม ปีการศึกษา 2556 ได้รับรางวัลระดับจังหวัด 30 เหรียญทอง 39 เหรียญเงิน และ 21 เหรียญทองแดง รางวัลระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8 เหรียญทอง 6 เหรียญเงิน และ 3 เหรียญทองแดง และรางวัลระดับประเทศ 1 เหรียญเงิน และนักเรียนได้รับเกียรติบัตรยกย่องจากบริษัทแจ่มใสเป็น “นักอ่านดีเด่น”

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

จากการดำเนินโครงการส่งผลให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย จัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และการคิดแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง และวัดผลประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตรงกับสภาพจริง และสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอน

ส่งผลต่อผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการยกย่อง ได้แก่ นายสมใจ วิเศษทักษิณ ผู้บริหารโรงเรียน และนางดวงสุดา ทั้งพรม ครูบรรณารักษ์เป็นวิทยากรถ่ายทอดประสบการณ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนางานห้องสมุด ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนส่งเสริมการอ่านดีเด่น ในโครงการอ่านสร้างสุขในโรงเรียนและสถานศึกษา โดยแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สำนักงานสนับสนุนกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับ 4 องค์กรหลักด้านการศึกษา ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

ครูบรรณารักษ์คือ นางดวงสุดา ทั้งพรมได้รับเกียรติบัตรยกย่องจากบริษัทแจ่มใส เป็น “คุณครูผู้ส่งเสริมการอ่านดีเด่น” และเป็นวิทยากรค่ายอบรมยุวบรรณารักษ์ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษา และครูโรงเรียนจตุรมิตร วิทยาคาร นอกจากนี้ครูในโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมครูยอดนักอ่าน และกิจกรรมหนังสือ เชียร์อ่านเป็นอย่างดี

การพัฒนาสถานศึกษาและชุมชน

จากความมุ่งมั่น ตั้งใจ การประสานความร่วมมือระหว่าง ครู บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ส่งผลให้เป็นสถานศึกษา ดุจงาน “สถานศึกษาต้นแบบการบริหารงานห้องสมุดดีเด่น และห้องสมุดมีชีวิต” ของ โรงเรียนอื่น ๆ และชุมชน และสถานศึกษาได้รับรางวัล ดังนี้

1. สถานศึกษาส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุด ระดับดีเด่น จาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
2. รางวัลคะแนนรวมชนะเลิศ อันดับ 1 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ขนาดกลาง ในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2556

โครงการมัลติมีเดีย :
วิทยาการเรียนรู้ในโลกความจริง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือไอซีที มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสังคมโลกปัจจุบัน เป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและการทำงาน สถานศึกษาไม่สามารถหลีกเลี่ยงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนได้ และยังต้องตระหนักว่าจะนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างไรจึงจะส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และช่วยนักเรียนให้ใช้ชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ มีความสุขในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การประยุกต์ไอซีทีในการสอนควรเป็นไปในลักษณะที่ให้นักเรียนสร้างชิ้นงานหรือผลิตภัณฑ์เน้นกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะเน้นไปที่การคิดออกแบบสร้างผลิตผลเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นที่เกี่ยวข้องกับการคิดออกแบบมากกว่าการเน้นทักษะการใช้เครื่องมือเพื่อการผลิต วิธีการนี้เป็นที่ยอมรับว่าส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

โครงงานมัลติมีเดีย

การเรียนรู้ด้วยโครงงานมัลติมีเดีย เป็นการจัดการเรียนรู้ตามแนว Constructionism นักเรียนมีบทบาทเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เพราะได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหา ได้ตัดสินใจ ในขณะที่ครูมีบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ พร้อมกับเรียนรู้ร่วมกันไปกับผู้เรียน บรรยากาศการเรียนรู้จึงเป็นการเรียนรู้ร่วมกันอย่างแท้จริง

โครงงานมัลติมีเดียอาจมีได้หลายรูปแบบ เนื่องจากมัลติมีเดียมีความหมายครอบคลุมถึงการประสมประสานกันของข้อมูลที่เป็นข้อความ เสียง ภาพ วิดีทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว และการมีปฏิสัมพันธ์และข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลดิจิทัล ผลิตและสร้างด้วยคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนลงมือสร้างชิ้นงานไปพร้อมกับการเรียนรู้วิธีการสร้างหรือทำโครงงานนั้น จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งวิธีการและเนื้อหา นั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี เพราะนักเรียนจะต้องศึกษาโดย

การค้นคว้าหาข้อมูลและสารสนเทศ และศึกษาเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดการกับ เนื้อหาที่นำมาทำโครงงานนั้น แหล่งความรู้จึงไม่ได้อยู่ที่ครูเพียงคนเดียว แต่ทุกคนใน ชั้นเรียนจะเป็นแหล่งของความรู้ซึ่งกันและกันเป็นบรรยากาศที่ร่วมกันเรียน ร่วมกันคิด และร่วมกันแก้ปัญหา หรือเรียนไปด้วยกันทั้งครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน (สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน, 2552)

การทำโครงงานมัลติมีเดียของนักเรียนควรมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เป็นอยู่จริง ในชีวิต โดยอาจให้นักเรียนในฐานะผู้สร้างสวมบทบาทหรือเลียนแบบสิ่งที่เป็นอยู่ใน ชีวิตจริง เช่น

- เป็นนักเขียนเรื่อง แล้วจัดทำเป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์
- เป็นผู้พัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย
- เป็นนักออกแบบเว็บไซต์ ที่รวบรวมจัดหาข้อมูลที่เหมาะสมมาสร้างเป็นเว็บเพจ
- เป็นนักประชาสัมพันธ์ จัดทำเว็บเพจเชิญชวน หรือแจ้งข่าวสาร
- เป็นนักสร้างภาพยนตร์ จัดทำเป็นวิดีโอทัศนศึกษา

ทั้งนี้โครงงานมัลติมีเดียที่จัดทำในลักษณะดังกล่าวข้างต้น ย่อมขึ้นอยู่กับ จุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละวิชาและการบูรณาการระหว่างวิชา

องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยโครงงานมัลติมีเดีย

โครงงานมัลติมีเดียมีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ ที่ใช้ในการอธิบาย ประเมิน และวางแผน ประกอบด้วย (สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน, 2552)

1. เนื้อหาหลักสูตร เนื้อหาตามหลักสูตรเป็นสิ่งที่ครูและนักเรียนมักให้ความสำคัญ การทำโครงงานที่สัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้ ตามสาระวิชา มีเป้าหมาย ชัดเจนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้สาระนั้น ดังนั้นหากนำโลกความเป็นจริงมาสู่การจัดทำ โครงงาน จะช่วยให้นักเรียนเห็นความเชื่อมโยงในการเรียนรู้สู่การนำไปใช้ประโยชน์ใน ชีวิตจริงได้อย่างชัดเจน เช่น ในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

เพ็ญพร เสนอโครงการ เรื่อง เม็ดโฟมป้องกันหนอนใบส้ม เนื่องจากครอบครัวของเพ็ญพรมีสวนส้ม และประสบปัญหา หนอนกินใบส้ม เพ็ญพรไม่ต้องการใช้สารเคมี และสังเกตเห็นลักษณะของไข่หนอน มีลักษณะเล็ก ๆ กลม ๆ คล้ายเม็ดโฟม จึงต้องการศึกษาว่าถ้าทดลองนำเม็ดโฟมไปวางที่ใบส้ม หนอนจะวางไข่ที่ใบส้มนั้นอีกหรือไม่

ยุทธนา เสนอโครงการเครื่องออกกำลังกายของไก่ชน เนื่องจากที่บ้านยุทธนาเลี้ยงไก่ชน ยุทธนาต้องช่วยพ่อล่อไก่ชนให้วิ่งเป็นการออกกำลังกาย และรู้สึกเหนื่อย จึงมีความคิดว่าจะมีเครื่องออกกำลังกายของไก่ชน จะทำให้ลดภาระของตนเองได้ จึงเสนอโครงการนี้ขึ้น

2. มัลติมีเดีย มัลติมีเดียให้โอกาสนักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นเครื่องมือในการวางแผน พัฒนา หรือนำเสนอโครงการของตน ถึงแม้เทคโนโลยีมัลติมีเดียจะได้รับการมองว่าเป็นจุดเน้นสำคัญในการทำโครงการ แต่จุดแข็งที่แท้จริงของมัลติมีเดียอยู่ที่การบูรณาการกับเนื้อหาในหลักสูตร และการใช้งานจริงในกระบวนการผลิต

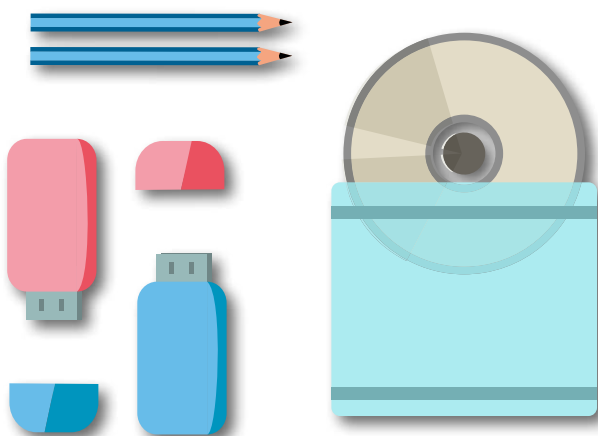
3. นักเรียนควบคุมกำกับ องค์ประกอบของการทำโครงการมัลติมีเดีย ออกแบบเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสในการตัดสินใจและประเมิน เป็นผู้ริเริ่มตลอดการทำโครงการ ตั้งแต่การตัดสินใจเลือกหัวข้อการออกแบบ การผลิต และการนำเสนอ การเรียนรู้ด้วยโครงการมัลติมีเดีย จึงควรมีขั้นตอนของการให้ข้อมูลป้อนกลับ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้คิดไตร่ตรองและปรับปรุงโครงการ การบันทึกการตัดสินใจของนักเรียน การปรับปรุงและการริเริ่มของนักเรียน ทำให้ครูได้รับข้อมูลที่มีคุณค่าสำหรับการประเมินงานและความก้าวหน้าของนักเรียน

4. การร่วมมือกัน การเรียนรู้ด้วยโครงการ เป็นการกำหนดและส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับครู และระหว่างนักเรียนกับชุมชนต่าง ๆ องค์ประกอบนี้มุ่งให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้ทักษะความร่วมมือ เช่น การตัดสินใจของกลุ่ม การมีส่วนร่วมในงานที่ทำ การบูรณาการข้อคิดเห็นของเพื่อน และผู้ให้คำแนะนำ การให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อน

5. การเชื่อมโยงกับโลกที่เป็นจริง เป็นส่วนประกอบที่ทำได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับเป้าหมายของโครงการ และประเด็นปัญหาว่าเกี่ยวข้องกับชีวิตนักเรียนหรือชุมชนที่นักเรียนอยู่ โครงการอาจเชื่อมกับสิ่งที่เป็จริงจากการใช้วิธีการที่เหมือนกับการใช้งานนั้นจริง ๆ หรือปฏิบัติอยู่จริง การเชื่อมโยงโลกที่เป็นจริงอาจทำได้โดยการติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกห้องเรียน ผ่านอินเทอร์เน็ต หรือการร่วมมือกับชุมชนและผู้ให้คำปรึกษา เช่น วสันต์ เสนอโครงการ เรื่อง การใช้คลื่นความถี่วิทยุในการติดต่อสวิทช์เครื่องปรับอากาศ เนื่องจากครอบครัวของวสันต์ ขายเครื่องมือด้านอิเล็กทรอนิกส์ บิดาของปรีชามีความรู้ด้านอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ปรีชาเกิดความสนใจด้านอิเล็กทรอนิกส์

6. การขยายกรอบเวลา เป็นการสร้างโอกาสให้แก่นักเรียนในการวางแผน ปรับปรุง และพินิจพิจารณาไตร่ตรองการเรียนรู้ของตนเอง แม้เวลาและขอบเขตของโครงการอาจมีกว้างขวางหลากหลาย ควรให้เวลา และวัสดุที่พอเพียงต่อการสนับสนุนการเรียนรู้และการกระทำอย่างมีความหมายต่อตัวผู้เรียน

7. การประเมิน การประเมินการเรียนรู้ ต้องเป็นลักษณะที่หลากหลายวิธีการ และบ่อยครั้ง ทั้งครูประเมิน เพื่อนประเมิน ประเมินตนเอง และป้อนกลับความคิดเห็น การประเมินควรประเมินให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบและนักเรียนควรเข้าใจด้วยว่าจะประเมินอะไร และให้โอกาสนักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการประเมิน

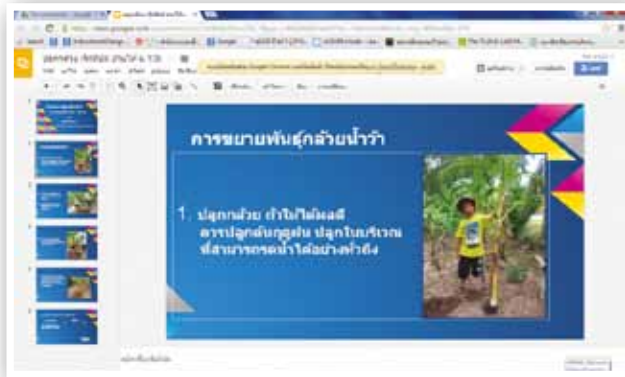

หลังจบโครงการหรือระหว่างดำเนินการครูต้องชวนนักเรียนทบทวนการเรียนรู้ (Reflection or After Action Review -- AAR) เพื่อให้เข้าใจหรือตีความว่า ปรากฏการณ์ที่ได้ผ่านพบในช่วงทำโครงการนั้นให้ความรู้อะไรแก่นักเรียนบ้าง ตลอดจนการทบทวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มจะช่วยเพิ่มความเชื่อมโยงและความเข้าใจ ที่ลึกซึ้งได้เป็นอย่างดี

กรณีศึกษา

อาจารย์รัชณี เขียวเงิน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย พิชณุโลก ได้จัดการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโครงการก้าวเท้าตามรอยพ่อ กล้วยแตกหน่อ อย่างพอเพียง (เว็บไซต์ : 2555) ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนจังหวัดพิษณุโลก ที่มีพืชเศรษฐกิจคือ กล้วย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการใช้ ICT ในลักษณะโครงการมัลติมีเดีย 2 ชิ้นงาน คือ

งานที่ 1 ทำงานนำเสนอการปลูกกล้วย ซึ่งในการปลูกกล้วยนักเรียนต้องไปค้นคว้าถึงวิธีการปลูกกล้วยทั้งจากอินเทอร์เน็ต สอบถามพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น หลังจากนั้นจึงดำเนินการปลูก และถ่ายภาพการปลูกเพื่อนำไปใช้ในการนำเสนอขั้นตอนการปลูกกล้วยของนักเรียนผ่านทาง Google ไดรฟ์ พร้อมทั้งให้ผู้ปกครองประเมินผลงาน

การนำเสนอวิธีการปลุกกล้วยของนักเรียน ผ่าน Google ไดรฟ์
ที่มา: <http://www.youtube.com/watch?v=JNGJJXUstJE>

งานที่ 2 คือการทำวีดิทัศน์ดิจิทัล ผลิตภัณฑ์การแปรรูปจากกล้วย โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ซึ่งในส่วนนี้นักเรียนจะต้องปรึกษากัน ตั้งแต่การเลือกผลิตภัณฑ์ เช่น การทำกล้วยฉาบ การทำเค้กกล้วย การทำกล้วยตากเคลือบช็อกโกแลต เป็นต้น

การนำเสนอวีดิทัศน์ดิจิทัลของนักเรียนผ่าน You Tube
ที่มา: <http://www.youtube.com/watch?v=JNGJJXUstJE>

การเรียนรู้ด้วยโครงงานมีลัทธิเดียว จำเป็นต้องมีซอฟต์แวร์การเรียนรู้เป็นเครื่องมือ สร้างชิ้นงานหรือโครงงานมีลัทธิเดียว ครูผู้สอน มีหน้าที่เตรียมแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้และเครื่องมือ เช่น โปรแกรมสร้างเว็บเพจ โปรแกรมสร้างมีลัทธิเดียว โปรแกรมสร้างวีดิทัศน์ เป็นต้น นักเรียนใช้เครื่องมือเหล่านี้นำสารสนเทศมาสร้างในรูปแบบใหม่ ดังนั้นครูต้องระวังในเรื่องลิขสิทธิ์ แนวทางหนึ่งที่จะช่วยได้คือการใช้ระบบประมวลผลแบบกลุ่มเมฆ (Cloud Computing) เป็นระบบคอมพิวเตอร์ที่รวมเอาการจัดการระบบที่หลากหลายมาไว้ด้วยกัน ให้ความสะดวกในการใช้เครือข่ายตามต้องการเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ พื้นที่จัดเก็บข้อมูล การจัดการข้อมูล แอปพลิเคชัน บริการ เช่น Google, Amazon, Yahoo, IBM, Microsoft เป็นต้น

สรุป

การเรียนการสอนแบบโครงงานมีลัทธิเดียว เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติ ใช้ความคิดกับการสร้างสรรค์งานออกแบบ ค้นคว้า จัดการ ปฏิบัติ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สร้างหรือผลิตชิ้นงานนั้น ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดขั้นสูงมากกว่าทักษะขั้นจำและเข้าใจ ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่อยู่รอบตัวโดยการสังเกต เลียนแบบ ถาม สอน อธิบาย ช่วยกันคิด แบ่งปันสิ่งที่รู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรีกษา พุดคุยกัน เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่เหมาะสมที่ครูจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโลกยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

ชัยวัฒน์ สิทธิรัตน์. (2550). 80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.

พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก : โปรแกรม 82.

รัชนิ เที่ยวจิน. (2555). โครงการก้าวเท้าตามรอยพ่อ กลัวยแตกหน่ออย่างพอเพียง.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.youtube.com/watch?v=Tnb7hq5z2U4>.

(วันที่ค้นข้อมูล : 6 พฤศจิกายน 2557)

สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน. (2552). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

วารสารวิชาการ

เป็นวารสารที่จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้
ด้านวิชาการ เกี่ยวกับหลักสูตร สื่อ การจัดการเรียนการสอน
และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รวมทั้งเป็นสื่อกลาง
ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์
ต่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษาของครู อาจารย์และบุคลากร
ทางการศึกษา

ข้อความใดๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการฉบับนี้
เป็นความคิดเห็นเฉพาะของผู้เขียน ซึ่งอาจไม่ตรงกับ
ความคิดเห็นของคณะที่ปรึกษาและคณะบรรณาธิการวารสารวิชาการ

ขอเชิญชวน

ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
ร่วมส่งบทความวิชาการ ด้านการศึกษา
มาลงเผยแพร่ในวารสารวิชาการ ความยาว
ไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ A4 ขนาดตัวอักษร
16 พอยท์ (บรรณานุกรมอ้างอิง เฉพาะ
ส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทความเท่านั้น) พร้อม
ภาพประกอบ

ส่งมาได้ทั้ง

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
ตึก สพฐ.3 ชั้น 3 สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต
กรุงเทพฯ 10300
หรืออีเมล jiab1414@yahoo.com

เจ้าของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน
ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา
ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา
ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
ที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้
ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน
ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะบรรณาธิการ

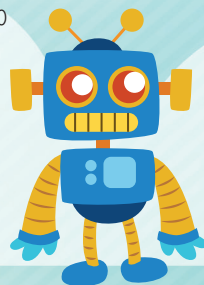
บรรณาธิการ : นางสุกัญญา งามบรรจง
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
ผู้ช่วยบรรณาธิการ : นางศกุนตลา สุขสมัย
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมวิทยบริการ
นางสาวอังคณา ผิวเกลี้ยง
นักวิชาการศึกษา
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

2249 ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 10310

โทรศัพท์ : 0 2538 3022, 0 2538 0414 โทรสาร : 0 2539 3215

เว็บไซต์ : www.suksapan.or.th

การปฏิรูปประเทศสู่อนาคต 2575

สภาการปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) จัดทำเอกสารนำเสนอบทสังเคราะห์ “การปฏิรูปประเทศสู่อนาคต 2575” มีจุดเน้นการปฏิรูปใน 4 ด้านหลัก คือ

- **การปฏิรูปเศรษฐกิจ** ซึ่งภาคการศึกษาจะต้องดำเนินการเพื่อตอบโจทย์การปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ

- **การปฏิรูปสังคม** โดย

- 1) การลดความเหลื่อมล้ำ ในคุณภาพและโอกาสทางการศึกษา โดยให้มีโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่งต่อตำบล และโรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่งต่ออำเภอ และควรจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ ในช่วง 2 ปีแรก นับตั้งแต่ปี 2558 ควรนำร่องจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ หลังจากนั้นในอีก 7 ปีข้างหน้า (ในปี 2565) ให้กระจายอำนาจและทรัพยากรลงสู่ฐานกลไกจังหวัด พร้อมทั้งให้คณะกรรมการการศึกษาจังหวัดและสมาชิกการศึกษาจังหวัดเกิดขึ้นทั่วประเทศ ส่วนอีก 17 ปีข้างหน้า (ในปี 2575) ควรจัดให้มีหลักสูตรการจัดการศึกษาที่ตอบโจทย์ตามภูมิสังคมของพื้นที่ เพื่อมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนที่สูงขึ้น

- 2) การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งควรมีกลไกสามประสานเชื่อมโยงในระดับพื้นที่ คือ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

- **การปฏิรูปสาธารณะ** โดยจัดให้การศึกษาเป็นหนึ่งในสามกลไกการปฏิรูปที่สำคัญของภาครัฐ นอกเหนือจากการปฏิรูปภาคเกษตร และกิจการพลังงานและไฟฟ้า โดยกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นเป้าหมายให้ผลสัมฤทธิ์เด็กไทยเป็นอันดับสองของอาเซียน และอันดับหนึ่งในห้าของทวีปเอเชีย โดยมีประเด็นการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญ คือ กระจายอำนาจสู่การจัดการเชิงพื้นที่ การปฏิรูประบบการเงินด้านอุปสงค์จ่ายตรงกับผู้เรียนและสถานศึกษา การปรับโครงสร้างอัตราค่าเล่าเรียนของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อรองรับบทบาทใหม่ ในฐานะผู้อำนวยความสะดวก การใช้กลไกคณะกรรมการนโยบายฯ ยื่นระยะการปฏิรูปให้ต่อเนื่อง 10-15 ปี และการปฏิรูปวิธีการเรียนและหลักสูตร โดยกำหนด กรอบทิศทางของการปฏิรูปการศึกษาในช่วง 2 ปี (ปี 2560) 7 ปี (ปี 2565) และ 17 ปี (ปี 2575)

- **การปฏิรูปการเมือง** เพื่อนำประเทศไทยไปสู่แผนการปฏิรูปประเทศในปี 2575 คือ ประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยจัดโครงสร้างระบบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น การกระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจ ระบบบูรณาการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ การเชื่อมโยงระบบข้อมูลเพื่อการบริหารงานภาครัฐ การปรับโครงสร้างและอัตราค่าเล่าเรียนและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนปฏิรูปวิธีการเรียน การปรับปรุงโครงสร้างระบบวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และวิจัย เป็นต้น

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). “เปลี่ยนประเทศไทยกับ สปช.: NRC Blueprint for Change” (เฉพาะด้านการศึกษา). http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=42482&Key=news_act

